

งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 18
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

๑๙-๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๗

นพดล ชุนหนู ภาพแม่พระธรณีบีบมวยผม 2536

41.21
237

1850

1850

งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
ครั้งที่ 18
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

19-21 ธันวาคม 2537

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

หนังสือที่ระลึก
งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
ครั้งที่ 18
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

จัดพิมพ์ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย
อาจารย์ ดร.สมสุข อีระพิจิตร

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ

กองบรรณาธิการ

อาจารย์พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ
อาจารย์อำนาจ เข็นสบาย
อาจารย์กัลยาณี กาญจนดล
อาจารย์สุพจน์ โตนวล
อาจารย์ประทีป เล้ารัตนอารีย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์
นายพิสิทธิ์ แต้มบรรจง
นางสาวชลิษาต สิงหเรศร์
นางสาวยุพิน อดานนท์

พิมพ์ :

บริษัท เจ.ฟิล์ม โปรเซส จำกัด
ออกแบบรูปเล่ม
เพ็ญดาว กาญจนษ์ฐิติ

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม
พุทธศักราช 2537

มงคลวารกาณจนากิเชก

เทวาประสิทธิ์

สรวมชีพน้อมบังคมบรมบาท
อธิราชนามินทร์ป็นสยาม
“พระภูมิพล” ดิลกเมืองเรืองพระนาม
ทั่วเขตคามนบบุญญาพระบารมี
ทรงครองชั้นทสิมาอาณาจักร
บำรุงรักษประชาชนไทยให้สุขศรี
ธ ทรงธรรมดำรงวงศ์จักรี
นฤบดีก้องพระกฤษดาไกร

สะสม

ราชกิจทั้งมวลล้วนเกื้อราษฎร์
บรมนาถพลิกพื้นแผ่นดินใหม่
“โครงการหลวง” เร่งรัดวิวัฒน์ไว
ช่วยชนให้พ้นทุกข์พล้นทันเหตุการณ์
พระองค์ยิ่งแสงทองสาดส่องหล้า
ชูชีวิตประชาผาสุกศานต์
พระเมตตาตั้งทิพย์สุธาธาร
เย็นศิระพระบริหาร...สืบสานไทย

ประเทศ

มงคลวารศุภสิริอติเรก
กาณจนากิเชกสบบมัย
ประณตน์อมพร้อมถวายพระพรชัย
อัญเชิญไตรรัตน์สถิตสถุขดีพร
สิ่งใด ธ ประสงค์จงประสิทธิ์
อดุลย์ดิฐพระเกียรติร์สประภัสสร
ยิ่งยืนชนมพระพรพรชาสถาวร
ครองนครเป็นมิ่งขวัญนิรันดร์เทอญ

สวคนธ์ จงตระกูล

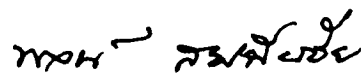
ขอขอบพระคุณ
บริษัท ห้างร้าน สถาบัน องค์กร
คณะกรรมการ และทุกๆ ท่าน
ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุน
การจัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
ครั้งที่ 18
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2537

สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ เถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นปีที่ 50 ในปีพุทธศักราช 2530 และในโอกาสปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงได้จัดให้มีงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 18 ขึ้น เพื่อนำศิลปะ ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ดำรงอยู่คู่ไทยตลอดไป

การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอาจไม่มีประสิทธิผลเลยหากว่าเยาวชนของชาติไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างเพียงพอ การจัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในครั้งนี้ จึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายส่วนหนึ่งเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อปลูกฝังค่านิยมการสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมไทย

มหาวิทยาลัยขอขอบคุณ คณาจารย์ และนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกวิทยาเขตที่ทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจร่วมกันจัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยครั้งที่ 18 นี้ จนประสบความสำเร็จอย่างน่าชื่นชม และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมงานครั้งนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารจาก รองอธิการบดีฝ่ายกิจกรรมนิสิต

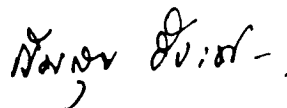
การส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการจรรโลง ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมไทย โดยได้จัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นประจำ มาทุกปี ครึ่งนี้นับเป็นครั้งที่ 18 ทุกๆ ครั้งที่ได้จัดงานนี้ มหาวิทยาลัยได้รับความสำเร็จ ด้วยดีตลอดมา เป็นที่กล่าวขวัญของผู้พบเห็นโดยทั่วไป

งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นงานที่จัดประสบการณ์ตรงให้แก่นิสิตและ ประชาชนในด้านสร้างสรรค์สิ่งอันเป็นสุนทรีย์ะ ซึ่งนับว่าเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่ง ของมหาวิทยาลัยที่จะต้องทำนุบำรุงส่งเสริมอนุรักษ์และสืบทอดมรดกอันล้ำค่าที่ บรรพบุรุษของไทยได้สร้างสรรค์ไว้

ปีนี้ นอกจากจะเป็นปีรณรงค์วัฒนธรรมไทยแล้ว ยังเป็นปีที่มีการพูดถึงโลกาภิวัตน์อย่างกว้างขวางอีกด้วย ยิ่งโลกหมุนเร็วและไร้พรมแดนมากเพียงใด คนไทยเรา ยิ่งเอาใจใส่หันมาทำนุบำรุงและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทยที่เรามีอยู่อย่างมากมายหลากหลายมากขึ้น ประเทศไทยเราโชคดีที่เป็นมหาเศรษฐีด้านวัฒนธรรม ในขณะที่บางประเทศต้องสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาใหม่ ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคมชาติใด มีมรดกนี้ย่อมแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมายาวนาน ชนชาติไทยเป็นผู้มีศิลปะ และ วัฒนธรรมสูงยิ่งมาแต่อดีต เราควรจะภาคภูมิใจในมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้ สร้างสมไว้และช่วยกันทะนุบำรุงรักษาสิ่งที่ดั่งามนี้สืบทอดต่อไปให้นานเท่านั้น

ดิฉันขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการจัดงานในครั้งนี้ และ ขอแสดงความชื่นชมในการทำงานอย่างหนักของบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพร้อมกัน ก็ขอแสดงความเห็นใจสำหรับความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า แต่ท่านทั้งหลายคงภาคภูมิใจ เมื่อได้ตระหนักว่า ท่านเป็นผู้มีส่วนอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกอัน ล้ำค่าของชาติ

สุดท้ายนี้ ดิฉันขออำนวยการให้การจัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 18 จงดำเนินไปด้วยดี ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

(ดร.สมสุข ชีระพิจิตร)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจกรรมนิสิต

อิทธิพลของดอกบัว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์

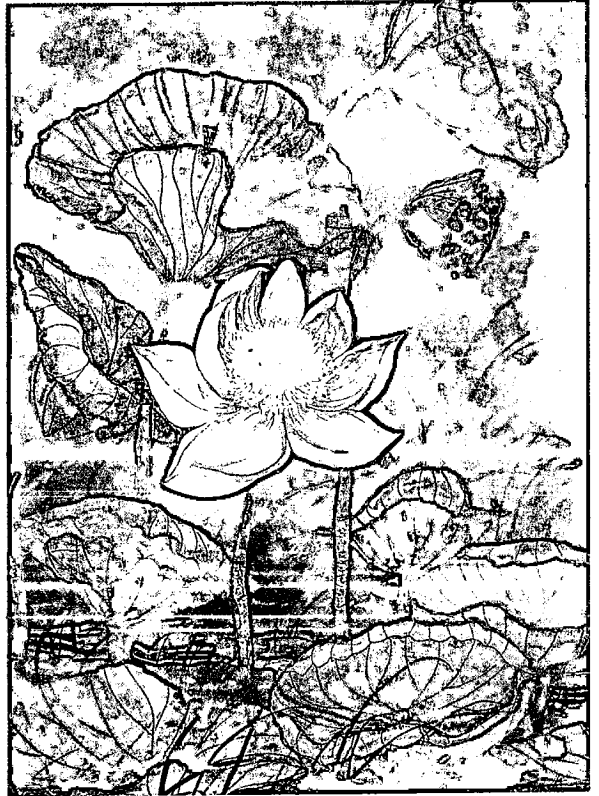
คัมภีร์สำคัญทางศาสนา เช่น พระสูตร มีชาดก เกี่ยวกับเรื่องดอกบัวมากมาย แม้ในปฐมสมโพธิ กล่าวไว้ว่า พระพุทธเจ้าเมื่อแรกประสูติ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเจ็ดก้าวในระหว่างนั้นก็ปรากฏ 'ดอกบัว' ผุดขึ้นรองรับพระบาทไว้ คำว่า 'บัวบาท' จึงเป็นคำที่ยกย่องเท้าของผู้มีบุญญาภิหาร หรือสมมุติเทพ

‘สรวมชีพขอถวายบังคม บัวบาท บรมบพิตรพระเจ้าอุททยา

ในพระวินัยปิฎกพระพุทธองค์ทรงพิจารณาสัตว์โลกทั้งหลายเปรียบเหมือนดอกบัว 4 อย่าง อุปมาเหมือนดอกบัวในกออุบล ดอกปทุมในกอปทุม หรือ ดอกบุณฑริกในกอบุณฑริก บางเหล่าก็อยู่ในน้ำ บางเหล่าก็ตั้งอยู่ในน้ำ บางเหล่าก็ตั้งอยู่เสมอน้ำ บางเหล่าตั้งอยู่บนน้ำ อันน้ำไม่ติดแล้ว พระองค์ทรงตรวดูสัตว์โลกด้วยพุทธจักขุได้ทรงเห็นสัตว์ทั้งหลาย บางพวกมีกิเลสในจักขุน้อย บางพวกมีกิเลสในจักขุมาก บางพวกมีอินทรีย์แก่กล้าบางพวกมีอินทรีย์อ่อน บางพวกมีอาการดี บางพวกมีอาการทราม บางพวกก็สอนให้รู้ได้ง่าย บางพวกก็สอนให้รู้ได้ยาก บางพวกมีปกติเห็นปรโลกและโทษที่เป็นภัยอยู่

ดอกบัวที่บานเวลารุ่งรุ่ง คือบัวที่ไหล่พ้นน้ำ ดอกบัวที่อยู่เสมอน้ำจะบานในวันรุ่งขึ้น ดอกบัวที่อยู่ในน้ำจะบานในวันต่อไป ส่วนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำจะไม่มีโอกาสบานได้เลยทั้งจะกลายเป็นอาหารของปลาและเต่า

นิทานชาดกในพระสูตรมีเรื่องเกี่ยวกับดอกบัว เช่น เรื่องปทุมมาวดี ผู้นำดอกบัวไปถวายพระเจ้าปัจเจกพุทธเจ้า พลานิสงฆ์ที่นางถวายดอกบัวทำให้นางขึ้นสวรรค์ ครั้นจติก็มาเกิดเป็นดอกบัว อิทธิพลของดอกบัวเห็นได้ชัดในศิลปกรรมทางพุทธศาสนา เมื่อเริ่มสร้างพระพุทธรูปมีฐานเป็นดอกบัว เป็นมูลเหตุทำให้เกิดลายบัวคว่ำ บัวหงาย ประวัติความเป็นมาของลายไทย นับแต่สมัยกรุงสุโขทัยลายจำหลักศิลาบนเพดาน และผนังโบสถ์ วิหาร หรือตามช่องกำแพงมณฑปที่วัดศรีชุม หรือลายที่พระแท่นมิ่งมงคลิลา มักนิยมใช้ลายกลีบบัว ลายดอกพุดตาล และลายก้านขด

โกศล พิณกุล 'ดอกบัว' สีน้ำ 2536

สำหรับลายบัว นั้น มีวิวัฒนาการจากรูปทรง ของดอกบัว 3 พันธุ์ คือ ดอกบัวหลวง ดอกบัว สัตตบงกช (ทรงป้อม) และดอกบัวสัตตบุษย์ (ทรงกรวย หรือทรง รี) ซึ่งถือว่าเป็นบ่อเกิดของลายไทย โดยเฉพาะลายกนก 3 ตัว ซึ่งอาศัยรูปทรงของดอกบัวหลวง ลายบัวกระหนกซึ่งได้ทรงจากดอกสัตตบงกช และลายกรวยเชิงที่ได้รูปทรงของดอกสัตตบุษย์

ความนิยมดอกบัวในทางพุทธศาสนา ถือว่าดอกบัวเป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์อุทิศด้วยสิริมงคลพุทธ ศาสนิกชนชาวไทยจึงใช้ดอกบัวถวายพระถือว่าได้กุศลแรง ในเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมก็นับว่าดอกบัวมี ความสำคัญยิ่ง อาทิเช่น ลอยในบาตรน้ำมนต์ หรือใช้ประพรมน้ำมนต์ ให้เกิดสวัสดิมงคล แม้ในพิธี ลอยพระประทับ สมัยสุโขทัย ก็ยังนิยมทำกระทงเป็นรูปดอกบัว สืบต่อมาจนถึงสมัยปัจจุบัน

วรรณคดีไทยแทบทุกเรื่อง จะกล่าวถึงเรื่อง ดอกบัวในด้านพรรณนาธรรมชาติ นำดอกบัวไป เปรียบเทียบกับสตรี ดังเช่น สุนทรภู่ กล่าวไว้ในนิราศภูเขาทองว่า

“จนแจ่มแจ้งแสงตะวันเห็นพันผัก	ดูนาร์กบรรรจงส่งเกสร
เหล่าบัวเพื่อนแลสล้างริมทางจร	ก้ามกุ้งซ่อนเสียดสาหร่ายในคงคา
สายดิ่งแกมสลับต้นตัวเต่า	เป็นเหล่าเหล่าแลลายทั้งซ้ายขวา
กระจับจอกดอกบัวบานผกา	ดาษดาตูชาวดังดาวพราย
โอ้เช่นนี้สีกาได้มาเห็น	จะลงเล่นกลางทุ่งเหมือนมุ้งหมาย
ที่มีเรือน้อยน้อยจะลอยพาย	เที่ยวสอนสายบัวพันสันตะวา”

ในมหาเวสสันดรชาดก กล่าวถึงสระโบกขรณี อันอุทิศด้วยบัวเบญจพรรณว่า
“แล้วจะได้ทรงชมซึ่งสระโบกขรณีชวนให้หวนนึกถึง “ปัญจมหาสระ” ในสมัยสุโขทัยซึ่งสร้างสระไว้ 5 สระ ปลูกบัวสัตตบุษย์ไว้สระหนึ่ง บัวสัตตบรรณสระหนึ่ง บัวเพื่อนสระหนึ่ง บัวลิงจงสระหนึ่งและ บัวจงกลนีอีกสระหนึ่ง สำหรับให้พราหมณ์นำน้ำจากสระไปรดบรรดาไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินสุโขทัย ในงาน พิธีอันเป็นมงคลต่างๆ

บทพระราชนิพนธ์อิเหนาในรัชกาลที่ 2 พรรณนาไว้ในบทชมดวง ว่า	
“ชื่นชมโกสุมภ์ประทุมมาศ	ชาวแดงเตียรดาษประหลาดหลาย
ชูก้านบานกลีบคลี่คล้าย	เกสรร่วงรายเรณูนวล”

บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน กล่าวถึงดอกบัวไว้ว่า	
“สัตตบุษบัวแดงขึ้นแฝงฝั่ง	พันธ์ผักพาดผ่านก้านบุปผา
แพงพวยพุ่งพาดพันสันตะวา	ลอยคงคาทอดยอดไปตามธาร
ที่บางแห่งโกมุทบุษบัน	เป็นพีชพรรณติดต่อกอไสว
บ้างชูดอกออกฝักแล้วชักใย	แลไปล้วนโกมุทจนสุดตา
เหล่าบัวสายรายกอกันห่างห่าง	พอสำอางก็ดระการบานบุปผา
ทั้งกระจับดับเต่าเถาสันตะวา	ในคงคาหลายอย่างต่างต่างพรรณ”

บทพรรณนาความงามของสตรีในวรรณคดี ก็จะใช้โวหารเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปมัย ดังเช่น ตัวอย่าง ในลิลิตพระลอ ความว่า

“บัวนมบัวเนตรหน้า	บัวบาน
บัวกลิ้งขจรหอมหวาน	รสเฝ้า
บัวสมรละลุลงลาญ	ใจยา นีนา
บัวบาทงามจวนเท้า	เกษแก้วงานจริง”
ในกนกนคร พรรณนาไว้ว่า	
“งามน้ำงามนางกลางชล	งามกมุทอุตบลลั่นเหลือ
สะโรชนงรามงามเจือ	งามเรือลอยน้ำอำไพ”
กาพย์ขับไม้เรื่องพระรถ กล่าวไว้ว่า	
“ก้านัลทิพยรส	ภักตร์คือบงกชเบิกบานใสศรี”
สรรพลีลธิดำฉันท์ เปรียบเทียบไว้ว่า	
“อ้าแม่ผู้เพ็ญพักตร์คือบง	กชแก้วกุสมสวรรค์”
อิทธิพลของดอกบัว ในสุภาวศิต คำพังเพย เช่น	
“เห็นกงจักรเป็นดอกบัว”	
“บัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น”	
“เด็ดบัวก็ยังมีเหลือใย” หรือที่กล่าวไว้ในโคลงโลกนิติว่า	
“ก้านบัวบอกกลีบตื่น	ชลธาร
มรรยาทส่อสันดาน	ชาติเชื้อ”

ดอกบัวมีสรรพคุณพิเศษ นับแต่ ราก ถึงดอก ตาม “คัมภีร์สรรพคุณ” ทางวิชาแพทย์แผนโบราณ กล่าวไว้ว่า

“คุณดอกบัว รากบัว มีรสร้อนแลฝาด แก้ลมท้อง แก้คลื่นเหียน แก้ไข้ แล ตำรายาโบราณ ก็ยังได้บรรยายสรรพคุณ ‘บัวทั้ง 5’ อันได้แก่ บัวหลวงแดง บัวหลวงขาว สัตตบุษย์ บัวเผื่อนและบัวขม บัวแดง หรือสัตตบงกช แก้ไข ตัวร้อน หรือ เย็น บัวหลวงขาว หรือ บุนทริก แก้ไขลม โลหิตและเสมหะ หน้ามืดตาลาย บัวสัตตบุษย์ มีดอกสีขาว บางครั้งเรียก กุมุท หรือเศวตอุบล เป็นพันธ์ อุบลชาติ ไม่ใช่บัวหลวง แก้ไข ปวดท้อง

บัวเผื่อน แก้ไข ปวดศีรษะ แน่นหน้าอก ท้องขึ้น โลหิตพิการ บัวขม แก้ไข ปวดศีรษะ ตัวร้อน คลื่นเหียน วิงเวียน ดอกบัวมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนไทยมากแม้ในความฝัน ดอกบัวก็ยังมีความหมายต่อการทำนายฝันว่า “ถ้าฝันเห็นดอกบัว จะได้ลาภ คนเดินทางไกลจะมหา” แต่ในขุนช้างขุนแผน ตอนนายเมี้ยนแก้ฝันให้ ศรีมаланันกล่าวไว้ว่า

“ฝ่ายว่านางลนางศรีมอลา	คืนวันนั้นนิทราก็ไผ่ฝัน
ว่าลงสระเล่นน้ำสำราญครัน	เห็นบุษบันดอกหนึ่งดูพิงตา
ผุดขึ้นพ่นน้ำงามสะอาด	นางโฉนผาดออกไปด้วยพรรษา

เด็ดได้ดีใจว่ายกลับมา
 ลืมตาคว้าวาดอกบัวหาย
 ปลุกอ้อมีแก้ฝืนหน้าอารมณ์
 ดอกบัวคือผิวมิใช่อื่น
 ไม่เหมือนอ้อมีหายให้นายดี

กอดแนบอุราประคองตม
 เสียตายนี้กระไรไม่ได้สม
 อ้อมีชมฝืนของนายดี
 พรั่งนี้ก็มีมะรินคงถึงนี้
 ฝืนอย่างนี้ได้ทายมาหลายคน"

ดอกบัว เป็นบุษชาติที่ทรงศักดิ์สูง เป็นไม้ดอกที่บูชาพระ ใช้ในสิ่งที่เชื่อว่าจะนำความสุขสวัสดิ์มงคลมาให้ แม้ในงานรัฐพิธี ยังนิยมการแสดงมหรสพ ที่เรียกว่า “รำโคม” โดยนำรูปดอกบัว มา ประดิษฐ์เป็นโคมไฟ มีเทียนจุดไฟปักอยู่ภายในโคมละ 1 ดวง ผู้แสดง จะถือโคมรูปดอกบัว ทั้งสองข้าง ขับร้องและรำเข้ากับจังหวะเพลงหน้าพาทย์ เมื่อจบคำร้องเพลงหนึ่งๆ มีกรับตีบอกจังหวะให้ ผู้รำโคมดอกบัว แปรแถว ขยายแถว และต่อกันเป็นรูปต่างๆ เช่น รูปมังกร รูปเรือกำปั่น รูปโคมเวียน รูปป้อม รูปซุ้ม ผู้แสดงแต่งตัว สวมสนับเพลา นุ่งผ้าเกี้ยว ใส่เสื้อแพรอย่างน้อยสีแดงแถวหนึ่ง สีเขียวแถวหนึ่ง มีผ้าคาดพุง ศีรษะสวมหมวกหัวพระยานาค จำนวนผู้แสดง 40 คน 80 คน 100 คน ยิ่งมากยิ่งดีเพราะนิยมแสดงกลางแจ้ง ในสนามหญ้า และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับทอดพระเนตรอยู่บนพลับพลาสูง

ประวัติความเป็นมาของ “รำโคม” พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้เปลี่ยนแปลงจากรำกระถางของญวน ซึ่งสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อดเชียงสี หรือที่ปรากฏพระ นามในภายหลังว่า “พระเจ้าเวียดนามญาณาลอง” วิศวกรตรีของญวน ได้อพยพหลบหนีกบฏไต่ซอน เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร อยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้ฝึกหัดพวกญวนบริวาร ให้เล่นม้งกรล่อแก้ว กับรำโคมญวน ถวายทอดพระเนตร ในเวลากลางคืนและแสดงในงานฉลองวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

การแสดง “รำโคม” ครั้งแรก แสดงเนื่องในงานเฉลิมพระชนมพรรษาครม 60 พระพรรษา เมื่อ พ.ศ. 2407 ต่อมาได้มีการปรับปรุงบ้าง และยึดถือเป็นประเพณีสำหรับให้เล่นแต่ในงานพระราชพิธีสูงสุดคือ อาทิจานเฉลิมพระชนมพรรษา งานสมโภชช้างเผือก และงานพระเมรุใหญ่ท้องสนามหลวงเป็นต้น (อนุমানราชธน, พระยา อธิบานนาฏศิลป์ไทย หน้า 40)

ตัวอย่างบทร้องรำโคม รัชกาลปัจจุบัน

กาพย์สุรางคนางค์

สรวมชีพบังคม

ห้าทันทวามาส

ถ้วนหน้าเปรมปรีดิ์

ขมนุมพจพร้อง

พระกรุณาธิคุณ

พสกนิกรไทย

ยุคลบาทบรม

ทวยราชฎ์ประชา

สาธุการแช่ซร้อง

ร่มนุญธาษตรี

ภูมิพลราชา

สยามอาณา

สรรเสริญบารมี

ปกเกล้าเกศี

ข้าพระพุทธเจ้า
ดวงจิตโสมนัส
บูชาให้ทรงธรรม

สามภักดีน้อมเกล้าฯ
ผจงจิตโคมไทย

ถวายพระพรชัย
กลับหนึ่งดวงใจ

จะเห็นได้ว่า ดอกบัว นั้นมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ แม้จะเกิดจากโคลนตมในน้ำแต่ก็ได้รับยกย่อง
เชื่อกันว่าดอกบัว เป็นไม้ออกที่ควรบูชา ดังที่กล่าวไว้ในขุนช้างขุนแผนว่า

“จำศีลภาวนาเป็นเนื่องนิจ
ภาวนาบูชาด้วยดอกบัว

น้อมจิตบนับขึ้นเหนือหัว
ไม่กลัวที่จะเป็นอันตราย”

ดนตรีบำบัด

ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ

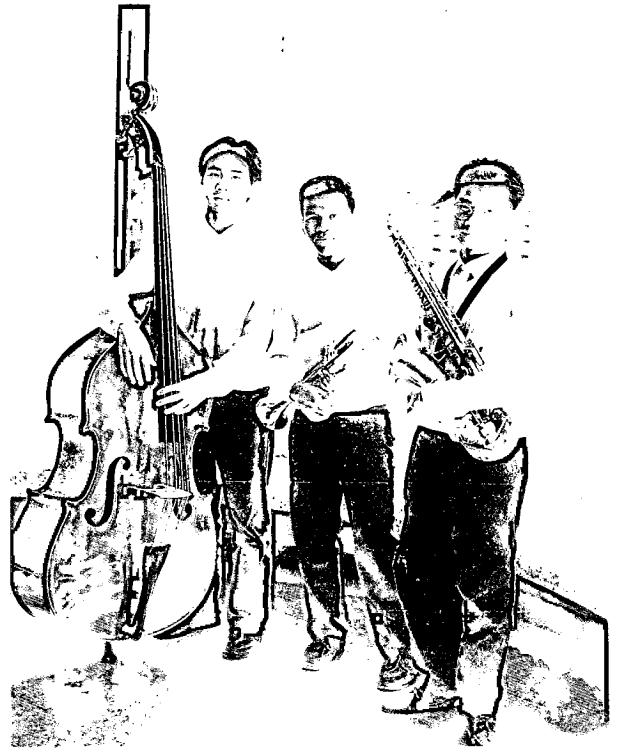
ดนตรีมีความสัมพันธ์กับมนุษย์มาตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ชาติแล้ว ไม่ว่าจะเป็นความบันเทิง เรือรรมย์ ทางสังคม วัฒนธรรมและจิตใจ อีกทั้งยังเป็นเครื่องกล่อมเกล่าจิตใจและผ่อนคลายอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ในอดีตสมัยกรีกและโรมันเชื่อว่าดนตรีเป็นสิ่งมหัศจรรย์ และอำนาจของดนตรีสามารถช่วยบำบัดโรคทางกายและจิตใจได้ นักปราชญ์หลายท่าน ได้กล่าวถึงดนตรีในทำนองเดียวกัน เช่น เพลโต กล่าวว่า สุขภาพกายและสุขภาพจิตสามารถปรับให้ดีขึ้นได้โดยการใช้ดนตรี

ปีทาโกรัส เชื่อว่า ดนตรีในชีวิตประจำวันของมนุษย์มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ไฮเมอร์ แนะนำอารมณ์ในทางลบทั้งหลาย ซึ่งได้แก่ ความโกรธ ความกลัว ความเศร้า ความวิตกกังวล ความเหนื่อยล้า สามารถป้องกันได้ด้วยเสียงดนตรี

ปัจจุบันชีวิตประจำวันของมนุษย์เรา มีความสัมพันธ์กับดนตรีมากมาย เช่น ทางวิทยุ โทรทัศน์ งานรื่นเริงสังสรรค์ หรือแม้กระทั่งตัวเราเองที่เพลิดเพลินอยู่กับเสียงเพลงที่ขับร้องเอง หรือฮัมเพลงไปในขณะที่อารมณ์ดี

กิจกรรมเกือบทุกอย่างนับได้ว่ามีดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงและทางอ้อมเสมอ เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อสรีระทางร่างกาย เช่น การเต้นของระบบหัวใจ ความดันโลหิต การสูบฉีดโลหิตและการกระตุกของกล้ามเนื้อและผิวหนัง ได้มีการทดลองวัดความดันโลหิตของนักร้องขณะร้องเพลง ในจังหวะที่มีความเร็ว-ช้า แตกต่างกันไป ผลปรากฏว่า ความดันของโลหิตเปลี่ยนแปลงไป

เหตุผลดังกล่าวนี้มีผลทางด้านการศึกษา แนะนำดนตรีมาใช้บำบัดโรคต่างๆ ทั้งทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตอย่างจริงจังในปัจจุบัน

ทั้งในอดีตและปัจจุบันดนตรีเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตไม่ว่าจะเป็นชีวิตของคนปกติหรือของเด็กพิการที่ทางการศึกษาเรียกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กเหล่านี้มีความสามารถที่จะมีส่วนร่วมในดนตรี และสามารถนำดนตรีมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพความต้องการและความบกพร่องของเด็กนั้นๆ ได้ ถ้าผู้สอนหรือผู้ให้การบำบัดมีความรู้ความเข้าใจในการสอนและปรับปรุงอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแล้ว ไม่ว่าจะเป็นครูการศึกษาพิเศษ นัก

จิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะสามารถนำไปใช้

ในการปรับพฤติกรรมหรือเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เป็นอย่างดี ดนตรีบำบัด เป็นการประยุกต์กิจกรรมทางด้านดนตรีที่เลือกสรรแล้วมาใช้กับเด็ก โดยมุ่งใช้กิจกรรมดนตรีช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ช่วยแก้ไขความบกพร่องของเด็กในระหว่างที่มารับการบำบัดมาศึกษาและมาฟื้นฟูสมรรถภาพ เด็กเหล่านี้อาจเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน เด็กปัญญาอ่อนเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด และเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางการมองเห็นและการได้ยิน รวมทั้งเด็กที่พิการทางร่างกาย การบำบัดด้วยดนตรีเป็นการเริ่มที่ตัวเด็กไม่ได้เริ่มจากดนตรี โดยการใช้เด็กเป็นศูนย์กลางของการบำบัด นักดนตรีบำบัดจะวินิจฉัยปัญหาของเด็กเสียก่อน แล้วจึงวางแผนจัดกิจกรรมทางดนตรีให้สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของเด็กแต่ละคน การประกอบกิจกรรมดนตรี และการบำบัดด้วยดนตรีนี้อาจทำคนเดียวหรือทำเป็นกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่พึงประสงค์ แต่ส่วนสำคัญของการบำบัดดนตรีคือ เน้นการบำบัดเป็นรายบุคคลซึ่งจะเริ่มที่ปัญหาและสภาพความพิการของเด็กแต่ละคน การบำบัดด้วยดนตรีนี้มีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกับการบำบัดด้วยวิธีและเครื่องมืออื่นๆ คือมุ่งที่จะกระตุ้นให้เด็กได้ประสบความสำเร็จในการปรับพฤติกรรมต่างๆ และส่งเสริมให้ พฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นคงอยู่ต่อไป

ทางด้านชีววิทยา การทำงานทางสมองระหว่างคนปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน ฉะนั้นเราจึงต้องหาวิธีที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละคนในการที่จะ

กระตุ้นให้เด็กมีประสบการณ์ทางด้านดนตรีแล้ว แสดงความรู้สึกรับสนองกับเสียงดนตรีที่ได้ยิน โดยมีการปรับปรุงวิธีการ กระบวนการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

จุดมุ่งหมายของดนตรีบำบัด

จุดมุ่งหมายโดยทั่วไป

1. ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในด้านสมองเพื่อปรับสภาพให้ดีขึ้น
2. ส่งเสริมการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก
3. เพิ่มโอกาสของการติดต่อสื่อสารให้ดีขึ้น
4. เพื่อให้รู้จักตนเองมากขึ้น
5. ปรับพฤติกรรมและความสามารถเพื่อเตรียมตัวเด็กให้พร้อมที่จะดำรงชีวิตในสังคม

จุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อการนำดนตรีมาใช้บำบัดอย่างเหมาะสม

1. ฝึกความจำ
2. ฝึกและพัฒนาทางสติปัญญา
3. ฝึกและพัฒนาทางด้านสังคม
4. ฝึกและพัฒนาด้านประสาทสัมผัส
5. ฝึกการฟังและพูด
6. ฝึกความคิดริเริ่ม
7. ฝึกและพัฒนาทักษะทางดนตรี
8. ฝึกความรับผิดชอบและวินัย
9. ฝึกความเข้าใจเกี่ยวกับคนเรา
10. ฝึกความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งซึ่งอยู่รอบตัว
11. ฝึกการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหว
12. ให้อ่อนคลายความตึงเครียดและลึ้มปัญหาต่างๆ

กิจกรรมดนตรีบำบัด

กิจกรรมต่างๆ สามารถประยุกต์ใช้ได้กับ

เด็กแต่ละวัยตั้งแต่อนุบาลถึงมัธยมศึกษา ทั้งนี้ครูผู้
ใช้ควรมีความรู้ความเข้าใจถึงธรรมชาติของเด็ก
กลุ่มนี้ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการใช้กิจกรรมแต่ละ
ประเภทด้วย กิจกรรมบางอย่างจะเหมาะสมกับ
เด็กมากน้อยเพียงใดนั้น ครูจะต้องนำมาประยุกต์
ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการและความ
สามารถของเด็ก กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่

1. กิจกรรมประกอบจังหวะ
2. การบำบัดทางการพูดโดยใช้เสียงดนตรี
3. การบำบัดด้วยการร้องเพลง
4. การฝึกการเคลื่อนไหวสำหรับเด็ก
พิการทางร่างกาย
5. การแสดงท่าทางตามเสียงดนตรี
6. การเดินรำ การเล่นเกมด้านการเดินรำ
หรือรำแบบพื้นเมือง

ตัวอย่างกิจกรรมดนตรีบำบัด

เกมหยุดตามเสียงดนตรี (ฝึกทักษะการฟัง)

- เหมาะสำหรับเด็กทุกระดับอายุ
- เหมาะสำหรับเด็กทุกประเภท

อุปกรณ์ : เครื่องเล่นเทป

เทปเสียงดนตรีที่เด็กชอบ

วัตถุประสงค์ : ฝึกฟังเสียงฝึกการตั้งใจฟัง ฝึกควบคุมส่วนต่างๆ ของร่างกาย ฝึกจังหวะ ฝึกการเข้า
สังคม เด็กทุกคนเคลื่อนไหวโยกตัว เดิน เมื่อเริ่มได้
ยินเสียงดนตรีให้เข้ากับจังหวะ เมื่อดนตรีหยุด
ทุกคนต้องหยุดและหยุดในท่าสุดท้ายที่มีเสียงดนตรี
หากใครเดินต่อหรือเคลื่อนไหวไม่มีเสียงดนตรีเด็ก
คนนั้นจะต้องออกจากการแข่งขัน เกมดำเนินต่อไป
ในลักษณะนี้ เด็กคนสุดท้ายที่เหลืออยู่คือผู้ชนะ
และจะทำหน้าที่ควบคุมเสียงดนตรีสำหรับการแข่ง
ขันในส่วนต่อไป

เกมเสียงโหดหายไป (ฝึกการจำแนกเสียง)

- เหมาะสำหรับเด็กทุกระดับอายุ
- ยกเว้นเด็กที่มีความบกพร่องทางการ

ได้ยินมากๆ

อุปกรณ์ : เครื่องดนตรีคนละ 1 ชิ้น

วัตถุประสงค์ : ฝึกการจำแนกเสียง ฝึกการตั้งใจฟัง
ฝึกการเข้าสังคมกับเพื่อน

วิธีการเล่น : ให้เด็กคนหนึ่งฟังเสียงดนตรีที่ละชิ้น
จนครบทุกชิ้น แล้วให้เขาหันหลังให้กลุ่มทุกคน
เล่นดนตรียกเว้นหนึ่งคน แล้วให้เด็กที่นั่งหันหลัง
บอกชื่อเครื่องดนตรีที่หายไป (ไม่ได้เล่น) หากบอก
ถูกให้สลับที่กับเด็กคนนั้น

เกมผีหลอก (ฝึกการควบคุมร่างกายและกล้ามเนื้อ)

- เหมาะสำหรับเด็กทุกระดับอายุ
- เหมาะสำหรับเด็กทุกประเภท

อุปกรณ์ : ไม่มี

วัตถุประสงค์ : ฝึกการควบคุมส่วนต่างๆ ของ ร่าง
กาย ฝึกความอดทน ฝึกการเข้าสังคม

วิธีการเล่น : ให้เด็กทุกคนนอนราบกับพื้น ทุก
คนทราบดีว่าผีจะออกมาในเวลากลางคืน เมื่อ
ทุกคนหยุดการเคลื่อนไหวแล้วครูจะปิดไฟให้
สว่างพอมองเห็น หรือปิดม่าน หรือเพียงแค่สมมุติ
ว่าเป็นเวลากลางคืน จากนั้นครูจะแตะเด็กคนหนึ่งที่
ที่สุดให้ลุกขึ้นและส่งเสียงเลียนแบบเสียงผี (...อู...
อู...) จากนั้นก็ให้แตะเด็กคนอื่นๆ ที่ทำตัวนิ่งให้ลุก
ขึ้นมาทำเสียงผีตามกันไปจนครบทุกคน จากนั้น
ครูเปิดไฟหรือดับมือเพื่อแสดงว่าสว่างแล้วใน
ทันทีให้ทุกคนล้มตัวลงนอนนิ่ง ให้นิ่งที่สุด ปฏิบัติ
เหมือนเดิมสัก 2-3 ครั้งอย่างไรก็ตาม จากที่กล่าว
มาแล้วนั้นเป็นทฤษฎีพื้นฐาน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ใน
ประเทศ ทางตะวันตก ซึ่งในประเทศไทยเราก็มี
ความพยายามในการใช้ดนตรีบำบัดอยู่บ้าง ทั้งใน

โรงพยาบาลและในโรงเรียน โดยเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และในโรงเรียนปกติ ในปัจจุบันดนตรีบำบัดยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าที่ควร ด้วยปัจจัยหลากหลายกันออกไปแต่ส่วนสำคัญคือยังขาดนักดนตรีบำบัดนั่นเอง แต่จากข้อมูลที่ปรากฏในชนบทของเราก็มีดนตรีบำบัดอยู่เหมือนกัน แต่ด้วยจุดประสงค์ที่ไม่เหมือนกันนั่นคือ เมื่อมีคนเจ็บป่วยจะเข้าใจว่ามีภูติผีหรือวิญญาณมาสิงหรือมากระทำ ชาวชนบทจะใช้ดนตรีเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารกับวิญญาณนั้นๆ เพื่อถามว่าต้อง

การอะไรหรือจะรักษาอย่างไร เช่น หมอลำผีฟ้า และพิธีเหยาของชาวภาคอีสาน หรือต๊อตรีของชาวไทยมุสลิมทางตอนใต้ของไทย

ดนตรีบำบัดในบ้านเราคงต้องพัฒนาต่อไปเรื่อยๆ จนถึงจุดที่ใช้ดนตรีมาบำบัดได้จริงๆ มิใช่เพื่อเป็นการประกอบในพิธีของการรักษาไข้เจ็บเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาศาสตร์แขนงนี้ได้ใช้ประโยชน์และก้าวหน้าสืบไป

เด็กไทยในยุคโลกาวัตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุวานนท์

วัดเอ๋ยวัดโบสถ์

ลูกเขยตักยัก

ต้นข้าวโพดสาลิ

ปลูกข้าวโพดสาลิ

แม่ยายก็พราดลูกสาวหนี

ปานฉะนี้จะโรยรา

บทกล่อมเด็กนี้ คันหุคนไทยมานานแสนนาน แต่ละบทกลอน แฝงปรัชญาชีวิตคำสอน คติชาวบ้านรวมถึงภูมิปัญญาของคนไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

วัยเด็กเป็นวัยที่ ผู้ใหญ่ทุกคนอยากหวนกลับไปอีก ดูนารัณรมย์ น่าสนุกสนานอยู่ในความเอาใจใส่ของผู้ใหญ่ที่ให้ทั้งความรัก ความเอ็นดู วัยเด็กเป็นวัยที่เป็นผู้รับ เด็กจะรับสิ่งต่างๆ ที่ผู้ใหญ่ให้ แต่สิ่งที่เด็กต้องการที่สุดคือความรัก ความเอาใจใส่ ส่วนสิ่งของ เสื้อผ้า ของเล่นนั้นเป็นรอง

ในสมัยก่อน พ่อแม่ และลูกมีความใกล้ชิดผูกพัน ดูแลกันมากกว่าในสมัยปัจจุบัน ความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายในสมัยก่อน สร้างความใกล้ชิดในครอบครัว การอบรมสั่งสอน สืบทอดกันมาแบบปากต่อปาก พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย การอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่ช่วยกันทำมาหากิน ดูแลซึ่งกันและกัน เลี้ยงอาหารกันตั้งบทกล่อมเด็กของภาคอีสานว่า

แม่ไปไร่สีหมกไข่ม้าหา แม่ไปนาสีหาปลา มาป้อน

แม่ต้องออกไปทำงานในไร่นา ซึ่งเหมือนกันกับผู้หญิงในยุคโลกาวัตร์นี้ที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แต่การเลี้ยงดูเด็กนั้นแตกต่างกัน ครอบครัวใหญ่ในสมัยก่อนแตกต่างจากครอบครัวเล็กในสมัยปัจจุบัน ปู่ ย่า ตา ยาย จะเลี้ยงดู อบรม

บุตร หลาน ในครอบครัวใหญ่แต่ในครอบครัวเล็ก คนใช้จะอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กในบ้านแทนหรือไม่ ก็จะถูกทอดทิ้งอยู่ในสถานเลี้ยงเด็กที่ดูหุแต่ภายนอก

ความรัก ความห่วงใย นั้นแสดงออกได้ ในบทเพลงกล่อมเด็ก เช่น

เจ้าเนื้อละเอียดเอ๋ย	ข้างเจ้าในพะเนียด
ข้างพลายตักน้ำมัน	มันคลั่งเป็นบ่าอยู่
แม่ห้ามไว้มิให้ดู	บุญชูเจ้าคนเดียวเอ๋ย

จะเห็นได้ว่า ความรักของแม่ที่มีต่อลูกนั้น มีมากมายเพียงใด คำที่ใช้แทนตัวเด็กนั้นเปี่ยมไปด้วยความเอ็นดู เช่น เจ้าเนื้อละเอียด แม่เนื้ออุ่น บุญชู เนื้ออ่อน หัวล้านเอ๋ย ฯลฯ ปัจจุบันนี้ ดูจะขาดความรักความเอาใจใส่ที่ละเอียดอ่อนเหล่านี้ พ่อแม่ในยุคโลกาวัตร์ แทบจะไม่ได้พบ หรือเรียกขานลูก การรีบร้อนออกไปทำงาน ต้องตื่นตี 4 ตี 5 และกลับถึงบ้าน 1 ทุ่มถึง 3 ทุ่ม โดยการที่ พ่อ แม่ ลูก จะได้พูดจาใกล้ชิดกันนั้น มีน้อยมากแม้ในวันหยุด

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กไทยในปัจจุบันนี้ มีมากในเรื่อง พ่อ แม่หย่าร้างกัน ถ้าการอบรมเลี้ยงดูดีเด็กก็จะอยู่ในเกณฑ์ดี ถ้าการอบรมเลี้ยงดูขาดตกบกพร่อง เด็กก็จะเสียถึงขั้นเสียคนไปเลย โดยเฉพาะในยุคโลกาวัตร์นี้ เด็กที่ถูกทอดทิ้งขาดความรักที่สมบูรณ์จากพ่อ แม่ จะหันเข้าหาเพื่อน ถ้าได้เพื่อนดีก็จะดีไป แต่เพื่อนที่ไม่ดีจะมีมากกว่า การคิดไตร่ตรองของเด็กก็มีน้อย การไฝในทางดีนั้นดูจะหายากกว่าการไฝในทางไม่ดี การประชดประชันชีวิต ต้มเหล้า สูบบุหรี่ ดมกาว แม้กระทั่งการมั่วในทางเพศ

ปัญหาเหล่านี้เพียงจะเกิดในยุคโลกาวัตร์นี้ผู้ใหญ่ในยุคนี้ควรใส่ใจที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ในทุกๆด้าน และจะต้องช่วยกันอย่างจริงจัง

บทกล่อมเด็กอีกบทหนึ่งที่จะขอยกมาอ้างถึงได้แก่ บทนกกะทุง ดังนี้

อ้ายนกกะทุงเอ๋ย	ทำตูดตุงตุงจะออกไข่
सानพร้อมใบใหญ่	ไว้ใส่ไขนกกะทุง
ด้วยว่าไข่ของมันโต	เท่าแดงโมบางละมุง
ไข่มันหล่นเสียงดังผลุง	อ้ายนกกะทุงก็บินไป

บทกล่อมเด็กนี้ แฝงปรัชญา คำสอนไว้อย่างหยาบคาย ให้นัก ได้คิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกเปรียบเทียบกับนกกะทุงที่ออกไข่แล้วบินไป ไข่เสียเลย แต่ถ้าเป็นคนควรสังวรที่ต้องเลี้ยงดูลูกของตัวให้ดี

แง่คิดต่างๆ ที่แฝงไว้ในบทกล่อมเด็กนั้นมีมากมาย เราน่าจะหวนมาคิดและสอนลูกหลาน โดยภูมิปัญญาของชาวบ้านแทรกคติดต่างๆ แต่ในสิ่งดีในยุคโลกาวัตร์นี้ ก็มีมากในแง่ความเจริญทางเทคโนโลยี ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์มากมาย ทำอย่างไรผู้ใหญ่จึงจะเอื้ออาหารต่อเด็กในปัจจุบันให้เป็นคนที่สมบูรณ์

การเลี้ยงดูเด็กนั้นต้องให้ความเอาใจใส่ ความรัก และสอนสั่งไปด้วยในตัวเด็กเมื่อโตขึ้นพันวษาที่จะนอนเปลให้ช้บกล่อม ก็จะมีพัวพันกับผู้ใหญ่ การเลี้ยงดูล้อเล่นในระยษนี้ ก็จะมีบล้อเด็กเข้ามาเกี่ยวข้องบล้อเด็กเหล่านี้ผู้ใหญ่เป็นผู้ล่อลวงเสียงการได้เล่นกับเด็ก จะแสดงออกให้เห็นความเอื้ออาหารดังกล่าวดังตัวอย่างบล้อเด็กดังนี้

- ตั้งไข่ลัม ต้มไข่กิน ไข่ตกดินเก็บกินไม่ได้
- โยกเยกเยก น้ำท่วมเมฆ กระจ่ายลอยคอ หมาหางงอ กอดคอโยกเยก

- จิงโจ้ยอยมาโล้สำภา หมาไล่เห่า จิงโจ้ตักน้ำ หมาไล่เข้าจิงโจ้ดำหนี ได้กล้วยสองหวี ทำขวัญจิงโจ้ จิงโจ้ให้อั่ว
- จันทร์เจ้าขา ขอข้าวขอแกง ขอแหวนทองแดงผูกมือน้องข้า ขอช่างขอม้าให้น้องข้าขี่ ขอแก้วี่ให้น้องข้านั่ง ขอเตียงตั้งให้น้องข้านอน ขอละครให้น้องข้าดู ขอยายชูเลี้ยงน้องข้าเถิด ขอยายเกิดเลี้ยงตัวข้าเอง
- แกว่งแขนเสีย อย่าต่วนไป ลูกร้องไห้ ต่วนไปต่วนมา
- แมงมุมเอยขยุ้มหลังคา แมวกินปลาหมากัดกระพุ้งกัน
- ผมแกะกะแตะใส่เกือก ตกสะพานตาเหลือก ใส่เกือกข้างเดียว
- ผมจุกคลุกน้ำปลา เห็นชี้หมานั่งกระจ้องห้อง
- ผมเปียมาเลียใบตอง พระตีกลองตะลุ่มตุ้มเม้ง
- หัวโล้นโกนใหม่ ควักชี้ไก่ใส่หัวโล้น
- หัวถลอกจะบอกย่าให้ น้ำมันชี้ไก่ แห่งทา แห่งทา
- ผมม้าหน้าเหมือนแมว ตูไปแล้วหน้าเหมือนหมา
- เด็กเอ๋ยพาย นายเอ๋ยโยก ถึงสามโคก โยกไม่ไหว ชักดาบพายตีหัวนายตั้งโป๊ก ฯลฯ

บทล้อเด็กเหล่านี้ ผู้ใหญ่จะกล่าวและเล่นหยอกล้อเด็กอยู่เสมอ ทำให้เด็กได้รับความเอาใจใส่มีคนเอื้ออาทรอยู่ใกล้ๆ ไม่เกิดความก้าวร้าวในวัยผู้ใหญ่ การที่เด็กได้รับสะสมความรัก ความเอ็นดูมาตั้งแต่วัยเด็กอ่อนนอนเปล ก่อนวัยเรียน จากบทกล่อมเด็ก บทล้อเด็ก ทำให้เกิดความสำนึกในความเป็นไทย และจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ได้

นอกจากบทล้อเด็กที่กล่าวมาแล้วยังมีบทเด็กเล่นที่จะชี้ให้เห็นภูมิปัญญาชาวบ้านภูมิปัญญาของไทยในการเล่น แฝงปรัชญาคำสอนไว้ในบทเด็กเล่นเหล่านี้ด้วย เช่น ตัวอย่างบทเด็กเล่น

การเล่นจ้ำจี้ (มีหลายสำนวน)

จ้ำจี้เม็ดขนุน	ใครมีบุญได้กินสำหรับ
ใครผลุบผลิ้นได้กินหมาเน่า	สัมมะลิ้ม สัมมะแป้น
มะไฟออกดอก มะกอกออกฝัก	ผ้าไม่รัก จะโทษเอาใคร โทษอีแป้น
ช่องแล่นช่างลึก ช่างตริก ช่างตรอง	สายบัวทอง อาบน้ำท่าไหน
อาบน้ำท่าวัด เอาแป้งที่ไหนผิด	เอากระจกที่ไหนส่อง เยี่ยมเยี่ยมมองมอง
นกขุนทองร้องอู๋	

การเล่นโพงพาง

โพงพางเอย	ปลาเข้าลอด
ปลาตาบอด	เข้าลอดโพงพาง
กินปลาเป็นหรือปลาดาย	
ปลาเป็น (วิ่งหนี)	

ปลาตาย (อยู่กับที่)

การเล่นมอญซ่อนผ้า

มอญซ่อนผ้า

ไวโนนไวน์

การเล่นรี้รีข้าวสาร

รี้รีข้าวสาร

เลือกทองใบลาน

พานเอาคนข้างหลังไว้

การเล่นแมง

แมงเอ๋ย

กินน้ำบ่อหิน

กินน้ำบ่อทราย

กินน้ำบ่อไศก

กินหัวกินหาง

จะอยู่กับพ่อหรืออยู่กับแม่

อยู่กับแม่

อยู่กับพ่อ

ตุ๊กตาอยู่ข้างหลัง

ฉันจะตีกันเธอ

สองทะนานข้าวเปลือก

คดข้าวใส่จาน

กินน้ำบ่อไหน

บินไป บินมา

ย้ายไปย้ายมา

โยกไปก็โยกมา

กินกลางตลอดตัว

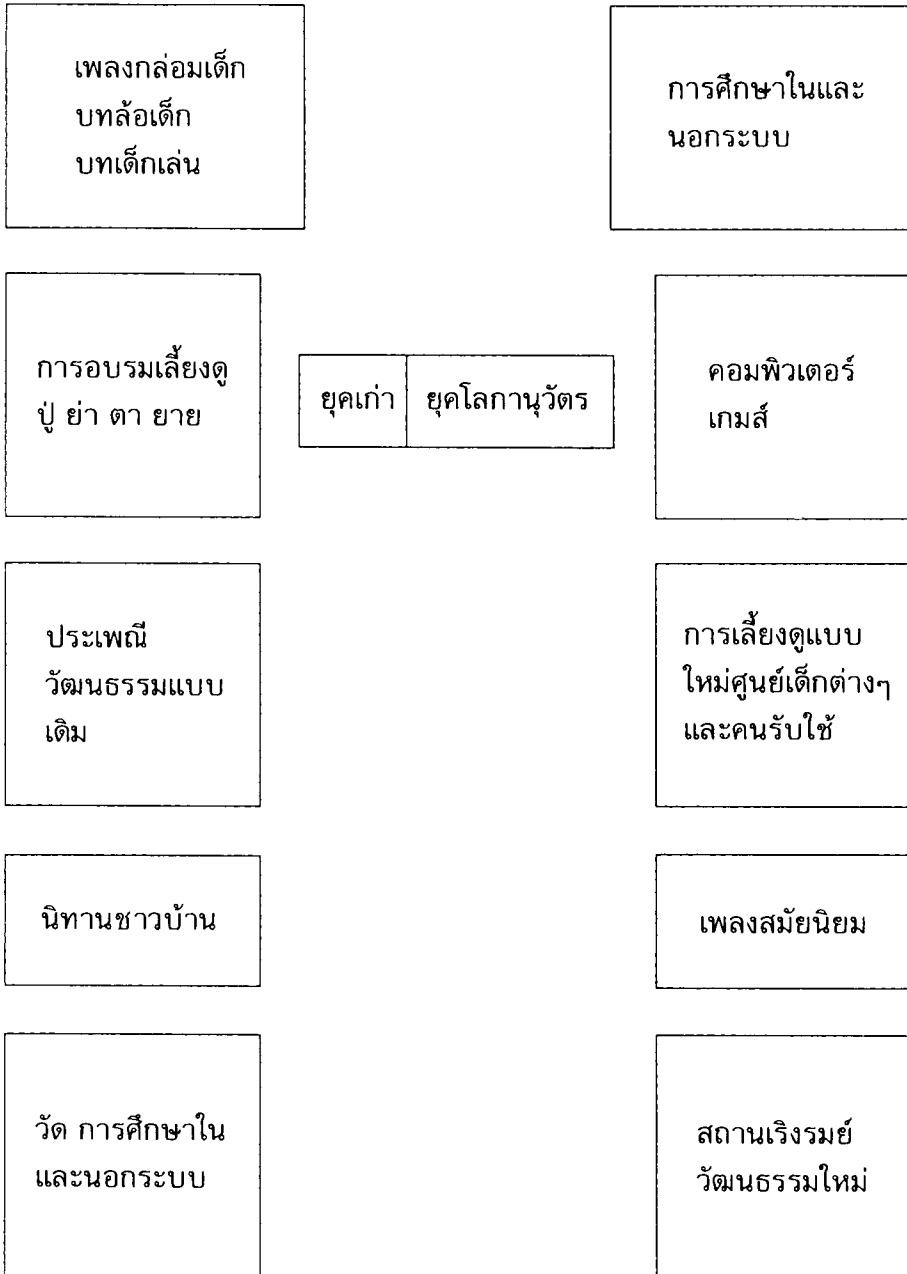
ลอยแพไป

หักคอจมน้ำพริก

การเล่นของเด็กไทยมีอีกมากมายหลายอย่างทั้งชนิดที่มีบทร้องและไม่มีบทร้องทั้งนี้บทร้องเล่นนั้น นอกจากจะมีประโยชน์ในด้านการออกกำลังกาย ความสามัคคีในหมู่คณะ การออกเสียงภาษาไทยได้ ชัดเจน รู้จักการช่วยเหลือกัน ฯลฯ

ในสมัยโลกาวัตร์นี้ การเล่นของเด็กผิดไปจากสมัยก่อนมาก เด็กเล่นคอมพิวเตอร์เกมส์ส่วนมากจะเล่นคนเดียว จนเกิดความกดดันต่างๆ บางทีติดการเล่นจนเสียในด้านอื่นๆ เช่น การเรียน การช่วยเหลืองานบ้าน ในแง่ประโยชน์ก็มีในแง่การฝึกความว่องไว อาจใช้ความคิดในบางเกมส์ แต่ผู้ใหญ่ได้ปล่อยให้คอมพิวเตอร์เลี้ยงเด็ก ไม่สามารถแทรกการอบรมสั่งสอนในด้านต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วได้ เด็กในวัยนี้เปรียบเหมือนผ้าขาวที่ผู้ใหญ่จะแต้มสีต่างๆ ให้เกิดความสวยงาม หรือจะสาดโคลนใส่ให้เกิดความสกปรกเลอะเทอะ ความจริงผู้ใหญ่สามารถสอดแทรกสิ่งที่ดีงามให้เด็กโดยผ่านทางสื่อต่างๆ แทนที่จะมาพร่ำสอน ถ้ามีเวลาจะดีมาก เพราะเด็กจะได้ประสบการณ์ตรง ถ้าไม่มีเวลาควรให้สิ่งที่ดีได้สอนเขา โดยผ่านทางสื่อ เช่น หนังสือดี ๆ วิดีโอดี ๆ เกมส์คอมพิวเตอร์ดี ๆ โดยผู้ใหญ่ต้องเป็นผู้เลือกกรรมและชี้แนะให้เหตุผลกับเด็ก

ผู้ใหญ่ในยุคโลกาวัตร์ ควรเอาใจใส่ดูแลเด็กตั้งแต่วัยอนเพลจนเข้าสู่วัยรุ่น โดยให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้เด็กได้รู้จักความเป็นไทยอย่างแท้จริงของเก่า แต่รู้จักใช้ของใหม่ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

แผนภูมิแสดงให้เห็นความแตกต่างที่กลมกลืนในการเลี้ยงดูเด็กในสมัยก่อน และปัจจุบัน

ขนมมงคลกับการวิวาท

วิโรจน์ เวชชะ

วิถีชีวิตคนไทย
ขึ้นอยู่กับและสอดคล้องกับ
ธรรมชาติมาช้านาน และ
สิ่งที่ดูเหมือนว่าจะแฝง
อยู่ในชีวิตจิตใจและ
วิญญาณของคนไทยก็คือ
ปรัชญาในการดำรงชีวิต
ตามธรรมชาติ ดังจะเห็น
ว่าคนไทยจะกระทำกิจ
การสิ่งใดๆ ก็มักจะทำไป
ตามความเชื่อที่ตนมีอยู่

หรือในทางกลับกันอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมทุกๆ
ชนิดที่คนไทยกระทำขึ้นจะต้องมีแนวความคิด และ
ปรัชญาแฝงอยู่ด้วยเสมอไป บทความที่ท่านจะได้
อ่านต่อไปนี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงขนมไทยที่ใช้ใน
พิธีมงคลสมรสเพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำความเชื่อ
และแนวปรัชญามาผนวกเข้ากับขนมแบบไทยๆ
ให้สอดคล้องกลมกลืนและเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกัน
และกัน

ในยุค 'โลกาภิวัตน์' หรือยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร
นี้ จะมีใครสักกี่คนที่คำนึงถึงพิธีการแต่งงาน
แบบโบราณที่คงสภาพความเชื่อไว้อย่างเหนียว
แน่นที่เป็นเช่นนี้ก็คงเพราะปัจจัยหลายประการไม่
ว่าจะเป็นพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ระเบียบแบบ
แผนที่รัดกุมยื่นเยื้องจนดูเหมือนว่าเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ
และอื่นๆ อีกมากมายหลายประการ แต่จะมีใคร
ทราบหรือไม่ว่า ชาวจังหวัดปทุมธานี ยังคงรักษา
ระเบียบประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีการแต่งงาน
แบบโบราณไว้ได้อย่างเหนียวแน่น โดยไม่ขาดตก

บกพร่องแม้แต่น้อย

ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปร่วมพิธีการ
แต่งงานญาติของผู้เขียน ณ จังหวัดปทุมธานี เมื่อ
วันที่ 12 พฤศจิกายน 2537 ที่ผ่านมา การจัดงาน
แต่งงานในครั้งนี้ ผู้จัดงานได้ถือปฏิบัติตามแบบ
แผนประเพณีมาแต่โบราณทุกประการ จุดสนใจ
จุดหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจและเป็นแรง
บันดาลใจให้ผู้เขียนเกิดความคิดที่ต้องการจะ
เขียนบทความเรื่องนี้ขึ้นมาก็คือ ขั้นตอนหลังจาก
เสร็จพิธีการต่างๆ เรียบร้อยแล้วญาติและแขกผู้
มาร่วมงานก็ได้ร่วมกันรับประทานอาหาร ผู้เขียน
สังเกตว่า สำหรับอาหารได้จัดไว้ 2 ชุด คือ สำหรับ
อาหารคาวและสำหรับอาหารหวาน ในแต่ละสำหรับ
ก็จะมีอาหารอยู่ 6 ชนิด ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนจะ
ขอกล่าวถึงแต่ในส่วนของสำหรับหวานเท่านั้น

ในสำหรับของหวานจะมีขนมไทยจัดใส่จาน
ไว้ในสำหรับอยู่ 6 ชนิดด้วยกันคือ

1. ขนมถ้วยฟู

2. ขนมฝอยทอง
3. ขนมทองหยิบ
4. ขนมทองหยอด
5. ขนมเม็ดขนุน
6. ขนมข้าวเหนียว

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้างต้นว่า คนไทยจะ ทำกิจกรรมสิ่งใดๆ ก็ตามมักมีแนวความคิดและ ปรัชญาแฝงอยู่เสมอๆ ดังนั้นจึงทำให้ผู้เขียนเกิด ความสงสัยว่าทำไมสำหรับอาหารจึงต้องเป็นคู่และมี อาหารประกอบอยู่ในสำหรับๆ ละ 6 ชนิด ประการ ที่สอง ขนมที่ใช้ประกอบในสำหรับอาหารหวาน แต่ละชนิดมีความหมายอย่างไรบ้าง

เมื่อผู้เขียนเรียนถามคุณแม่ของผู้เขียนซึ่ง ขณะนี้คุณแม่ของผู้เขียนมีอายุได้ 70 ปีแล้ว และ คุณแม่ของผู้เขียนเองก็เป็นคนที่ยึดแบบแผน ประเพณีโบราณในเรื่องราวต่างๆพอสมควรทีเดียว ท่านได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า พิธีการแต่งงานอัน เป็นพิธีอันเป็นมงคลที่แตกต่างจากงานมงคลอื่นๆ เพราะเป็นพิธีที่เริ่มการมีชีวิตคู่ของบ่าวสาวและจะ อยู่ร่วมกันต่อไปจนตลอดชีวิต ดังนั้นสิ่งของที่ ใช้ ประกอบในพิธีจะต้องเป็นของดีๆ มีชื่อเป็นมงคล และต้องเป็นคู่ๆ กันด้วย ซึ่งรวมไปถึงการนิมนต์ พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ก็จะแตกต่างไป จากงานมงคลอื่นๆ ในงานมงคลต่างๆ ไปจะนิมนต์ พระเพียง 9 รูป แต่ในพิธีแต่งงานจะนิมนต์พระ 10 รูป และในระหว่างงานพิธีก็จะถือเคล็ดโดยระมัด ระวังไม่ให้มีข้าวของตกแตกหรือหักเสียหาย ไม่พูด จาในสิ่งที่ไม่เป็นมงคลรวมถึงการใช้อาหารประกอบ การจัดเลี้ยงในงานพิธีก็จะใช้อาหารที่มีชื่อที่เป็น มงคลจะไม่ใช้อาหารประเภทชื่อไม่เป็นมงคล เช่น ปลา ร้า ปลา ยำ หรือสลัด เป็นต้น เข้ามาร่วมใน พิธีหรือใช้เลี้ยงแขกเพราะอาหารประเภทนี้ถือว่ามี ชื่อไม่เป็นมงคล อาจส่งผลทำให้ชีวิตคู่ล้มเหลวก็

เป็นได้

การจัดอาหารและขนมเลี้ยงแขก ก็จะมีจัด ไว้ให้เป็นเลขคู่คือ 2 สำหรับคู่กัน และในแต่ละสำหรับ จะมีอาหารคาวและหวานอยู่ 6 ชนิดนั้นก็เพราะว่า จะให้รวมกันแล้วได้ 6 คู่ด้วยเช่นกัน ซึ่งเราก็จะเห็น ว่ายังคงเป็นเลขคู่อยู่ จะไม่นิยมให้เป็นจำนวนคี่ เช่น 1 คู่ 3 คู่ หรือ 5 คู่ เป็นต้น ส่วนในด้านของขนมที่ เข้าร่วมพิธีก็ล้วนแต่เลือกขนมที่มีชื่ออันเป็นมงคล ด้วยเช่นกัน โดยมีแนวความคิดเปรียบเทียบ และ คาดหมายไว้ว่าชีวิตคู่บ่าวสาวจะต้องดำเนินไป ตามความเป็นมงคลแห่งชื่อของขนมที่เข้าร่วมพิธี

เมื่อผู้เขียนเรียนถามคุณแม่ถึงความ หมายของขนม 6 ชนิด ที่ได้จัดไว้ในสำหรับสำหรับ เลี้ยงแขกว่าแต่ละชนิดมีความหมายว่าอย่างไร คุณ แม่ก็ได้เล่าให้ฟังว่าขนมทั้งหมดมีมงคลนามและมีความหมายดังนี้

ขนมถ้วยฟู มีความหมายถึง การใช้ชีวิตคู่ ของบ่าวสาวจงประสบแต่ความสำเร็จเจริญอก งามกรอบไปด้วยความสุข ความเจริญ สมหวัง ทรัพย์สิน เงินทอง เพิ่มทวีคูณ ดังเช่นขนมถ้วยฟู

ขนมฝอยทอง มีความหมายถึง ให้ชีวิตคู่ ของทั้งสองจงมีแต่ความรักกันให้ยาวนานตลอดไป ไม่ขาดตอน ไม่จืดจาง เหมือนขนมฝอยทอง

ขนมทองหยิบ มีความหมายถึง ให้ชีวิตคู่ ของทั้งสอง จะทำการค้าหรือกิจการใดๆ ก็ขอให้ โชคดีหยิบได้แต่เงินและทองตลอดไป หรือในอีก แนวหนึ่งก็คือ ขอให้คู่ทั้งสองไม่ว่าจะคิดหรือหยิบ ทำอะไรก็ขอให้เกิดเป็นทองทุกๆ อย่างไป

ขนมทองหยอด มีความหมายถึง ให้ชีวิตคู่ ของทั้งสองมีแต่เงินแต่ทอง ทรัพย์สิน บริวารไหล มาเทมาไม่ขาดมือ

ขนมเม็ดขนุน มีความหมายถึง ให้ชีวิตคู่ ของทั้งสองจงมีแต่ผู้คนคอยช่วยเหลือสนับสนุนไม่

ว่าจะหันไปในทางใด หรือหากทำกิจการค้าขายก็
หาให้มีผู้มาอุดหนุนค้าจุนให้กิจการนั้นๆ เจริญ
งอกงามยิ่งๆ ขึ้นไป สมดังชื่อ ขนมหเม็ดขนุน

ขนมข้าวเหนียว มีความหมายถึง ให้ชีวิต
คู่ของทั้งสองจงมีแต่ความรัก ประองตอง อดทน
เหนียวแน่น ดังข้าวเหนียวซึ่งเกาะตัวกันแน่นไม่
แยกจากกัน

จะเห็นได้ว่าขนมที่กล่าวมานี้มีความ
หมายต่อการใช้ชีวิตคู่ทั้งสิ้น อันเป็นการแสดงถึง
ภูมิปัญญาของคนไทยในอดีตที่จะนำสิ่งต่างๆ รอบ
ตัวมาผนวกกับความเชื่อที่ตนมีอยู่เพื่อใช้ใน
ชีวิตประจำวันเป็นเรื่องที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่
วัฒนธรรมเหล่านี้กำลังจะเสื่อมสลายไปจากจิตใจ
ของคนไทยยุคใหม่มากขึ้นๆ ทุกที คงจะเป็นด้วย
ความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา สภาพแวดล้อม
และปัจจัยอื่นๆ เข้ามาประกอบ ที่ทำให้แนวความ

คิดของคนไทยในยุคปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไปจน
เห็นว่าความเชื่อถือเหล่านี้คร่ำครึล้าสมัยไม่มี
อารยธรรมไปเสียแล้ว เหตุที่ผู้เขียนกล่าวเช่นนี้ก็
เพราะเหตุว่าผู้เขียนได้ประสบเข้ากับตนเองใน
งานนี้ว่า แยกส่วนหนึ่งไม่ค่อยจะสนใจในขนมไทยๆ
ที่เจ้าภาพจัดนำมารับรองแขก แต่กลับพูดว่าไม่
น่าทานขนมแบบนี้มาเลี้ยงแขกเลยควรจะเป็นขนม
แบบฝรั่งจะดีกว่าซึ่งผู้เขียนได้ฟังแล้วก็ไม่ค่อย
สบายใจนัก และเสียดายว่าคุณค่าของภูมิปัญญา
ของคนไทยแต่โบราณกำลังจะถูกคนรุ่นใหม่ลืม
เลือนไป ผู้เขียนก็คงจะทำได้แต่เพียงถ่ายทอดเรื่อง
ราวเพื่อกระตุ้นเตือนให้ท่านผู้อ่านได้ทราบถึง
คุณค่าที่ได้กล่าวมา และวิงวอนขอให้ท่านผู้อ่าน
บทความนี้ช่วยกันดำรงรักษาไว้ให้ยืนยาว
นานตลอดไป

ทำขวัญยุงข้าวที่โพหัก

สมศักดิ์ เตชะโกสิต

ข้าวเป็นธัญญาหารที่สำคัญของคนไทย ซึ่งมีความผูกพันกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านานแล้ว ดังนั้นกระบวนการในการได้ข้าวมาจึงมีพิธีกรรมต่างๆ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ข้าว และชาวนาอยู่มากรมายไม่ว่าจะเริ่มไถ หว่าน แม้กระทั่งข้าวตั้งท้องพร้อมที่จะออกรวง ก็ยังมีพิธีกรรมที่น่าสนใจและเป็นที่ยึดถือสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

หลังจากข้าวสุกเหลืองเต็มท้องทุ่งในช่วงเดือนอ้ายแล้ว ก็จะถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว ในช่วงนี้ทั้งเจ้าของนาและเพื่อนบ้านที่มาช่วยเอาแรงเก็บเกี่ยวกันอย่างสนุกสนาน รวงข้าวสุกเหลืองอร่ามที่อยู่กับต้นจะถูกนำมาแย่งลานนวดเพื่อแยกเมล็ดข้าวเปลือกออกจากรวงซึ่งมีขั้นตอนการทำงานที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ ตลอดจนความสนุกสนานรื่นเริงในรูปบทเพลงที่เรียกว่า เพลงในลานนวดข้าวซึ่งแสดงให้เห็นวิถีชีวิตและความเชื่อของชาวบ้าน

ข้าวเปลือกที่ผ่านการนวดแล้วจะถูกเก็บเข้ายุ้งฉางในช่วงเดือน 3 ในยุ้งจะมีภาชนะสำหรับบรรจุข้าวเปลือกที่เรียกว่ากระล่อมซึ่งเป็นภาชนะที่สานจากไม้ไผ่แล้วยาข้างนอกด้วยมูลวัว เพื่อเป็นตัวช่วยป้องกันความร้อนและความชื้นจากภายนอกวันที่เอาข้าวเปลือกเก็บเข้ายุ้งจะนิยมทำกันในวันพฤหัสบดีหรือวันศุกร์ข้างขึ้นของเดือน 3 เพราะถือว่าเป็นมงคล

เมื่อเอาข้าวเปลือกเข้ายุ้งเรียบร้อยแล้วด้วยความเชื่อว่าเมื่อข้าวมีการเปลี่ยนที่อยู่จากท้องนามายังยุ้งฉางจึงมีพิธีเชิญขวัญข้าวเข้ายุ้ง

เพื่อความเป็นสิริมงคลในวันศุกร์ข้างขึ้นเดือน 4 โดยเริ่มจากเจ้าของบ้านเตรียมเครื่องสังเวย ซึ่งประกอบด้วย บายศรีปากชาม ข้าวปากหม้อ 1 ชาม พร้อม ไข่ต้ม 1 ฟอง เหล้า กลัวย่น้ำว่า มะพร้าวอ่อน ผลไม้ต่างๆ ขนมต้มแดง ขนน้ามนต์เพื่อทำน้ามนต์ ธรณีสาร พานกำนงซึ่งมีดอกไม้ กล้วย เทียน ยาเส้น หล้าแพรกที่มัดเป็นกำซึ่งเรียกว่าผมนางสีดา

หลังจากที่เตรียมอุปกรณ์เรียบร้อยแล้ว เจ้าของบ้านจะเชิญหมอขวัญมาทำพิธีเชิญขวัญข้าวที่ยุงข้าวของตน หมอจะเริ่มพิธีโดยพาดผ้าขาวจากปากกระล่อมทอดลงที่พื้นยุ้งสำหรับวางเครื่องสังเวยทั้งหมดบนผ้าขาว ปักธงกระดาดสี่

เขี้ยวสีแดงรูปสามเหลี่ยมที่มุมทั้งสี่ของกระล่อม แล้วจึงวางสายลึงค์เพื่อแสดงเขตพิธี หมอจะแบ่งเครื่องสังเวททุกอย่างมาบางส่วนใส่ใบบตองเป็น 4 ชุด หยดเหล้าลงบนเครื่องสังเวทบนใบบตอง พร้อมกับภาวนาว่า 'อัยการกินแล้วก็คลานเสีย อัยการปากกบกินแล้วก็ศพเสีย อัยการปากเขียดกินแล้วก็เหยียดเสีย อัยการปากบอนกินแล้วก็นอนเสีย' แล้วเอาของสังเวทในใบบตองทั้ง 4 ชุด วางที่มุมทั้ง 4 ที่ปักธงไว้มุมละชุด หมอจตุรูป เทียน บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้วปักธูปไว้ที่กล้วยน้ำว่า ถือเทียนไว้ที่ปากขันน้ำมนต์ แล้วว่าคาถาทำน้ำมนต์ธรรมสาร ต่อจากนั้นหมอจะเริ่มแห่ลบททำขวัญซึ่งมีอยู่ 3 บท บทแรกเป็นการเล่าตำนานของพระโพสพ ซึ่งมีใจความดังนี้

นะโม นมัสการ ข้าพเจ้าจะขอบังคั้บครัน แล้วแจ้งเหตุ ขอพระปิ่นเกล้าไ้โปรดเกล้า ฝ่ายเทพดานันแล้ว ยังสงสัยด้วยเทวบุตรองค์นี้ ท่านชื่อไร จึงมานั่งเคียงอยู่กับพระมารดา ข้าพเจ้าจะขออาราธนาได้โปรดเกศ จงแจ้งเหตุช่วยแล้ว ด้วยข้าพเจ้านี้อดทพิพอาหาร ขอสมเด็จพระเจตนาฆาน จงแ่ยมพระโอบุษฐ์ โปรดตรัสพระธรรม พระเทวบุตรองค์นี้ ท่านมีคุณมาแต่ครั้งศาสนาพระโกทัณญ พระพุทธเจ้าพระคุณนั้นแล้ว ยิ่งคุณพระมารดา ท่านได้เลี้ยงชีวิต เทวดานั้นยังมีได้รู้จักคุณ จึงได้ออดทพิพอาหาร ทุกวิฆานเจ็ดราตรี ส่วนสมเด็จพระชินสีห์ จึงแ่ยมพระโอบุษฐ์ โปรดตรัสพระธรรมเทศนาแต่ในขณะนั้นเทวบุตรก็ให้ชื่อพระบรมโพธิญาณ ยิ่งเทียวสร้างบารมีอยู่ช้านาน พระคุณของท่านหนักหนา ได้ตั้งศาสนา มากก็เพราะพระโพสพ ผูกเทพยดาจึงชวนกันสรรเสริญปรารภ ขอสมมาโทษ ทำสักการะบูชา ยังมีเศรษฐี มีทรัพย์นับแสนแ่วน แคว้นมากมีลูกสาวเศรษฐีโสภาน่าชมเป็นคู่สร้างสมกับพระโพธิญาณ คู่พระโพสพ นางจึงปรารภ

คุมพวกข้าไ้ ออกไปทำนา นางนั้นอุตสาห์คำรพ ถึงข้าว เห็นตกลงเล่าหยิบมาพลัน ยกใส่เกศาทุกเมื่อเชื่อวัน มิได้ขาดสักเวลา จึงเกิดมั่งมีเป็นเศรษฐีชวานา นามกรนางไสยา ชื่อนางศรีสุตา พักตรา เฉิดฉัน อายุนางนั้นได้สิบหกปี ฝ่ายพระโพธิสัตว์ ครั้นจะตรัสเป็นพระชินสีห์ อยู่ในวิฆานให้สำราญ อินทรีย์ ครั้งแลลงมา เห็นนางนารี คู่สร้างบารมีของพระศาสดาคิดแล้วเท่านั้น แผลงองค์ทรงมนุษย์ลงมา ดวงพักตรางามกว่าเทวัญ จึงเดินเข้าไปตรงหน้าจอมขวัญ ปราศรยไ้ตถามนางงามพลัน พี่จะมาอยู่อาศัยให้เจ้าใช้ข้าเป็นคนยาก จะมาออกปากฝากชีพชีวัน เหมือนไ้ไ้ครณาให้ทานข้าวปลา เหมือนหนึ่งเป็นข้านางจอมขวัญพี่น้องหาไม่ แม่จงเมตตาพี่ จะมาอาศัยให้เจ้าใช้ทำนา ฝ่ายนางศรีสุตาได้ฟังเจ้าฟ้า สั่งมาจำเริญใจ จึงลดองค์ลงนั่ง แล้วบังคมไหว้ ท่านมาพาที่ข้านี้จนใจ อันข้านี้หาไม่สามเิมี่ ท่านจะมาให้ใช้ตามใจเจตนา นางจึงสั่งให้พระองค์ทรงชัย ลงมามิช้า ด้วยเดชะบุญ ก่อสร้างอุตหนุนที่เขาทำไ้ ประเด็ยทั้นใจ แดกหน่อ แดกกอ แดกกาบ เป็นช่อสุกใสมีสีเหลือง เป็นทองดาดไปเต็มทั้งไรนา ออกรวงเป็นแถว งามประเสริฐเลิศแล้ว ล้วนแก้วจินดา นางจึงเข้าไปกราบไหว้วันทา ขอเชิญร้อยชั่ง ไปยังเคหา พระโพสพ เจ้าปิ่นเกล้า ตามมา พระองค์ทรงยินดีปรีดา พระองค์ตามมาถึงเรือนเทวี ทั้งสองเศรษฐี จึงยกบุตรี ให้กับพระองค์ ได้ภิรมย์สมสู่อยู่ด้วยกัน แล้วพระองค์สั่งสอนนาง กัลยา ถ้าจะทำกินถิ่นฐานไรนา จงระวังอัปรียอย่าให้มีมา พี่จะสอนเจ้าขวัญข้าวพี่ ถ้าจะหาบข้าวอย่าให้คนหักบนบ่าไม่ไ้ดี ขวัญข้าวจะหนีไป ถ้าจะนวดข้าว เสาเกียดนั้นแล้ว อย่าให้หักคอน หลุดถอนขึ้นมาไ้ ประการหนึ่งนะเจ้า บรรทุกเกวียนข้าวเอาแต่พออาษา อย่าให้เกวียนหักไม่ไ้ดี ขวัญข้าวจะหนี เข้าดงพงไพร อีกประการหนึ่งแล้ว

จะบรรทุกเกวียนข้าว อย่าให้ล้มลงไม่ได้ ขวัญข้าว จะหนีสามปีจึงจะกลับมา ถ้าแผ่นดินตายลงที่กลางนา ท่านให้ตั้งพิธีสวดพระสังคินี ให้ถ้วนสามเวลา แล้วจึงเอาน้ำมนต์ รดลงที่กลางนา ให้จำศีลภาวนา ทำบุญให้ท่านจึงจะสิ้นกาลจัญไร อีกข้อหนึ่งนะเจ้า หม่าขึ้นลอมข้าว เจ้าอย่าไว้ใจ คงจะเกิดอุปัทพ์ ชั่วชาติจัญไร ขวัญหนีไป ท่านไม่กลับมา อีกประการหนึ่งเล่า ถ้ายังข้าวหัก อปริยนัก มักจะเกิดโรคา สิ่งหนึ่งนะเนืออุ่น ข้าวไว้ได้ถุนบาปนักบาปหนา อีกสิ่งหนึ่งจะขอ อย่าเอาไขใส่ปากหม้อ เวลาจะหุงข้าวปลา น้องจงได้ปราณีชีวิตของพี่ จะดับสังขาร จะไปตกนรกในจักรา ถ้าจะทำขวัญข้าว ให้ทำตามตำรา ให้แต่งเครื่องสักการบูชา ด้วยเครื่องถั่ว งา ผลไม้ต่างๆ ราชวัตรฉัตรธง สายสิญจ์เวียนวงรูปเทียนซ้ายขวาตามประเพณี เอาผ้าขาวลาด ปูดาตให้ตี จะได้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ถ้าแผ่นดินเจ้า เมื่อจะขายข้าว น้องจงได้ปราณี วันศุกร์ วันเสาร์ สองวันนี้เล่า อย่าตวงข้าวขาย ร้ายนักไม่ดี วันพฤหัสบดี ท่านให้เอาข้าวขึ้นยุ้งจึงจะดี เกิดลาภมากมี สวัสดิมีชัย ฝ่ายพระโพสพ ครั้นอยู่ได้ครบจำนวน 17 ปี เมื่อจะมีเหตุ อาเพศไม่ดี ผุ่งข้าทาสี มั่นหนีเอาไป หุงข้าวต้มปลา กลางนากลางไร่ มั่นเอาไขใส่ปากหม้อ ฝ่ายพระโพธิสัตว์ จุกเสียดอยู่อืดๆ เพียงจะสิ้นชีวล้มลงผวา กอดเอานางมารศรี น้องจงช่วยพี่ด้วย พี่จะม้วยชีวิ ในวันเดี๋ยวนี พี่จะม้วยบรรลัย นางจึงวิ่งเข้าไปพยุองค์ ขอพี่ได้ดำรงล้มดินอยู่ยืน เศรษฐีพ้อดาสองราตัวสิ้นเข้ากอดลูกเขยขวัญไม่สมประดี ฝ่ายพระโพธิสัตว์ โศกเศร้าโหม่นส ห่วงด้วยเทวี เมื่อจะสิ้นใจ จึงสั่งไว้ถวนถึ กับนางมารศรี ตัวพี่จะลาไป เจ้าคอยอยู่จงดี พระองค์ทรงศรี จึงสาปนางไว้ ให้เป็นแม่โพสพ จบทั่วแดนดง เจ้าคงช่วยส่งศาสนา มาพี่จะสั่งไว้ มารดาพี่ไซร์น้องจงได้กรุณา

ครั้นองค์พระธานี บังเกิดเกศี ตัวท่านพันปี จะได้ช่วยอวยชัย จึงสั่งนางไว้ว่า องค์น้องชินชรา ศรีพระคงคาเทวี อันพี่เลี้ยงของพี่ ศรีพระพิรุณ และเจ้าฟ้าอีกองค์ พระอัยกา ศรีพระพายธิบัติ ใครอย่าต่ออย่าด่าลมฝน จะไร้อับจน เป็นคนไม่ดี ถ้าใครด่าน้ำลมไฟ จะตกนรกในอเวจี สั่งแล้วเท่านั้นทำลายเบญจขันธ์ กับกายอินทรีย์ รูปกายก็หายวับไปในวิถึ ให้ให้ร้องขึ้น 3 ที ใครอยู่ที่นี้ให้ให้ร้องเอาชัย

ต้นเสียงให้ขึ้น ชาวบ้านและเด็กๆที่อยู่ในบริเวณนั้นจะโห่รับ 3 ที พร้อมนั้นนั้นหมอขวัญจะปลิดปลายกล้วยน้ำว้าผลหนึ่ง แล้วใช้หญ้าแพรกประพรหมน้ำมนต์ที่เครื่องสังเวจและชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณพิธี จากนั้นหมอขวัญจะเริ่มพิธีต่อโดยแหลบทที่ 2 ซึ่งเป็นการกล่าวถึงพันธุ์ข้าวต่างๆ ซึ่งมีใจความดังนี้

ศรี ศรี วันนี้เป็นวันดี ข้าพเจ้าจะขอรำพึงถึงขวัญข้าว เม็ดเล็กเม็ดน้อยเม็ดใหญ่ นาดอนนาลุ่ม ข้าวพุ่มดอกไม้ ข้าวขาวอูทัย ข้าวไร่มักเภา ข้าวหนักข้าวเบา ชื่อว่าข้าวทั้งหลาย ข้าวดอกพยอมมากมาย เรียงรายแผ่นดิน มีทั้งข้าวเหนียวน้ำเต้า ข้าวขาวอากาศ ดูดาดแผ่นดิน ข้าวกินสำอาง ข้าวนางตานี ข้าวเล็บมือนาง ข้าวหางพาลี รวงออกเป็นผล ประกอบชอบกล มีทั้งต้นทั้งใบ ข้าวเหนียวกันยา สร้อยฟ้ามาลัย รวงไสวน่าชม ครั้นว่าต้นแก่ แม่รวงก็กัม สาวแก่แลชม ไปตามคันทนา ข้าวขาวบางพระ รวงกะจะเบิกบาน ข้าวช่ออุบล ข้าวต้นสุวรรณ ข้าวเหนียวกาบอ้อย ข้าวสร้อยไก่อื่อน ข้าวนกตกเกลือ นกเื่อนกบกิน ข้าทรงบาดาล สังวาลย์พระอินทร์ ข้าวอินทนิล ข้าวพุ่มสุวรรณ ข้าวเหนียวยักษา ข้าวงามักทันต์ ข้าวแดงแสงมัน ข้าวพันธุ์นารายณ์ ข้าวเหนียวมันปู มีอยู่เหลือหลาย ข้าวหางเหียงเรียงราย ข้าวสายอสุรี

ข้าวดอกดาวเรือง ข้าวเหลืองรุจี ข้าวดอกจำปี
ข้าวสีจำปา ข้าวนางสีมแกง ข้าวแสงสุริยา ข้าว
เหนียวนกระทา รวงกิน่าเอ็นดู ข้าวเหนียวสุกก้อน
ข้าวหงอนไก่คู่ สาวๆแลดู ขึ้นชูอารมณ์ ข้าวช่อ
ดอกรัก คนทักคนชม ข้าวพุทธโคดม สาวชมไม่รู้
เบื่อ ข้าวสีเมฆสีหมอก ข้าวดอกมะเดื่อ ข้าว
แก่นมะเกลือ เหลื่อนักน้ำหนักดี ข้าวดวงดารา
ข้าวดอกชบา พิมพามากมาย ข้าววุ้นอนท่ง
ข้าวยุงทะเลาย ข้าวสร้อยเพชรพริ้งเฉิดฉาย ข้าว
จักรนารายณ์ ข้าวชายเขตรา ข้าวเหนียวทุเรียน
สาวเวียงแลหา ชมายันยันทา ก้มหน้าเดินไป ข้าว
เหนียวรวงยาว ข้าวขาวเปลือกไข่ ข้าวเหนียวบ้าน
ไร่ ข้าวชัยพิมพา สาวน้อยอยากได้ ทำใจบิกๆ เดิน
พลงนางนิก ตรีถึงไม่รู้วาย ข้าวพิราบลัด ข้าว
ชัตนารายณ์ ข้าวคัดดอกฝ้าย ทั้งข้าวสายบัว ข้าว
ขาวบ้านโพ รวงโตไม่ใช่ชั้ว ข้าวนางสีมผิว ข้าวว
สีมหญ้า ข้าวขาวพระบาท เกลื่อนกลาดพสุธา มี
ทั้งข้าวปากกา สาวๆ มารับขวัญ ข้าวดอกอัญชัญ
สารพันขึ้นชม ข้าวขาวกันจุด สาวที่หยุดแลชม
เก็บได้ใส่ผม ให้นิยมยินดี ให้อุ่นมือ ให้อุ่นใจ 3 ที่
ใครอยู่ที่นี้ให้ให้อุ่นใจ

เมื่อหอมขวัญแหล่งบพที่ 2 แล้วจะมีต้น
เสียงโห้ขึ้นคนที่อยู่รอบๆ จะให้รับสามลา ระหว่าง
นั้นหอมขวัญจะประพรมน้ำมนต์และปลิดปลาย
กล้วยน้ำว่าผลที่ 2 สำหรับจบที่ 3 เป็นบทเชิญ
พระขวัญของพระแม่โพสพ เข้าสู่ยังข้าวซึ่งมีใจ
ความว่า

ศรี ศรี วันนี้เป็นวันดี พระอาจารย์จึงให้
เย็บบายศรีเข้า 3 ชั้น ข้าวมิ่งข้าวขวัญทุกอันแต่ง
ไว้เหล่าขาว เป็ด ไก่ ไข่เจียว เนื้อหมู กล้วย อ้อย
หมากพลู ส้มสุกทุกอัน เหล้าเข้ม เหล้ากลั่น น้ำมัน
แป้งสด ชะมด ราเชน พิมเสน จันทน์จวง มะปราง
มะม่วง ดอกดวงจำปา มะลิซ้อน มะลิลา จำปา สารภี

ของปิ้ง ของจี มีทั้งของหมี่ของมัน ใส่ไปสามชั้น
ครบครันงาม ประเสริฐเลิศแล้ว พรายแพรวพจนา
แต่งไว้สำเร็จ ครั้นยกมาวางตรงหน้า เชิญมาเสวย
เชิญพระขวัญเจ้าแม่เอ๊ย อย่างน้อยใจไปเลย ว่าเขา
ใส่ล้อลากเลื่อน สะเทือนหัวไหล่ สะตุงตุงใจ เมื่อ
เขาใส่เกวียนลาก เม็ดเล็กเม็ดน้อยก็พลอยลำบาก
เมื่อเขาตักลงตัก ก็ยอมหกตก เมื่อเขาใส่ครกลงตำ
ก็ยอมหกตกจากปาก บ้างแม่ลูกอ่อน เอาเคี้ยว
บ้อนลูกหลาน ก็ยอมหกตกปาก จากกระตาน
หว่านไปทั่วเรือน เชิญพระขวัญเจ้าแม่เอ๊ย อย่าง
น้อยใจไปเลย ว่าเปื้อนเด็กน้อยๆ ฟุ้งสอนคลาน
หว่านไปทั่วเรือน เปื้อนหกตกเกลื่อน ทั้งในเรือน
และนอกชาน เชิญพระขวัญพระแม่เอ๊ย มาเถิดนะ
แม่มา ไปอยู่เคหาที่ในบ้าน อยู่เย็นเป็นสุข จะ
ได้เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานอยู่ให้สำราญ จะได้ทำ
ทานทำบุญ เชิญพระขวัญเจ้าแม่เอ๊ย อย่างน้อยใจ
ไปเลย ว่าตักอยู่ได้ถุน เทียวตักหมกมุ่น อยู่ได้
ถุนคร้วไฟ จมโคลนจมนม เทียวเดินร้องหม่อมร้องให้
เชิญพระขวัญเจ้าแม่เอ๊ย อย่าได้ไปเลย ชมฝูงช้าง
แปรแปร้น แล่นเลื้อนหาเพื่อนพวกกัน ผีอกเนียม
ทั้งหลายมากมายแจจัน สับสนมากมี อย่าไป
หลงชมฝูงมฤติ เทียวเลียบเหยียบบย่อง อยู่ตาม
ช่องคี่รี อย่าไปหลงเสื่อสีห์ วังหนีโจนไป อย่าไป
หลงชมฝูงนกขมิ้น บินไปจับพฤกษา อย่าไป
หลงชมฝูง มัจฉา เทียวว่ายน้ำล่องตามสายชล
ปลากรายแฝงตอ ปลาหมอแอบวน ปลาตุ๊กชุกชอน
อยู่ตามชลธิ์ไหล อย่าไปหลงอยู่ ตามทางวัวเหยียบ
อยู่ครึ่งเม็ด หนูก็เกร็ด นกก็คาบ นกกระจาบ
พาบินอยู่หวือหวอ อย่าไปมัวหลงชมฝูงแขกเต่า
เขาชวา อยู่ในป่าดงดอน เชิญขวัญเจ้าแม่เอ๊ย มา
เถิดหนาแม่มา มาอยู่ในยังแก้วยุงทอง ให้ให้อุ่นใจ
3 ที่ เสียงใครดีให้ด้วยช่วยกันเอาชัย

ต้นเสียงจะโห้ขึ้นคนอื่น ๆ จะให้รับ 3 ที่

นาฏศิลป์และดนตรีไทยเป็นสื่อความเข้าใจนานาชาติ

ประทีป เล้ารัตนอารีย์

เนื่องในปรัณรงศ์วัฒนธรรมแห่งชาติ หน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนได้ช่วยกันเร่งทะนุบำรุงและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของไทย กันมากมาย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม อันมีผลมาจากโลกาวัตร์และค่านิยมในวัฒนธรรม ตะวันตกของเยาวชน จึงได้จัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อให้เยาวชนและคนในชาติเกิดความ ภาคภูมิใจ รัก และหวงแหนศิลปวัฒนธรรมในชาติ ตน กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยได้กระทำติดต่อกัน มากกว่า 30 ปีคือ การชักจูงให้นิสิตของมหา วิทยาลัยสนใจและเข้าใจดนตรีไทยและนาฏศิลป์ อย่างลึกซึ้ง การผลิตครุภัณฑ์เพื่อออกไปสอน นักเรียนในท้องถิ่นต่างๆ และส่งเสริมให้เยาวชนใน ท้องถิ่นต่างๆ ที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรี ไทยได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถยิ่งๆ ขึ้นไป

นอกจากนั้นกิจกรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมโดยเริ่มจากภายใน สถาบันก่อน จากนั้นก็ขยายไปตามชุมชนใกล้เคียง ตามสถานศึกษาในต่างจังหวัด และในต่างประเทศ สำหรับในต่างประเทศนั้นได้เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2515 ที่รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย และค่อยขยายต่อ ไปยังกรุงกัวลาลัมเปอร์ และประเทศสิงคโปร์ ในปี ต่อๆ มา ในปี พ.ศ. 2518 ได้ โอกาสไปร่วมงาน มหกรรมดนตรีตะวันออกซึ่งจัดขึ้นที่มหาวิทยาลัย Durham ประเทศสหราชอาณาจักร และนับจก นั้นเป็นต้นมาการเดินทางไปแสดงยังประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป อเมริกา และเอเชีย ได้เริ่มขึ้น ประเทศต่างๆ ที่ได้เดินทางไปแสดงมาแล้ว ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฮองกง สาธารณรัฐประชาชนจีน อังกฤษฝรั่งเศสเดนมาร์ก อิตาลีกรีซ สหรัฐอเมริกาแคนาดาและสก็อตแลนด์ ระหว่างวันที่ 3-21 กรกฎาคม 2537 คณะ

หมอขวัญจะประพรมน้ำมันต์และปลิดปลายกล้วย น้ำว่าไบที่ 3 จากนั้นหมอขวัญหยิบตัวบายศรีสองตัวมาวางเคียงกันแล้วหยิบตัวบายศรีอีกตัวหนึ่งวางซ้อนบนตัวบายศรี 2 ตัวแรก เอาตัวแมงดาทั้ง 3 ตัวซ้อนใต้ตัวบายศรีทั้ง 3 ตัว เอาด้วยสี 3 เส้นที่พันรอบบายศรี มาผูกตัวบายศรีและแมงดาให้ติดกันแล้วนำไปวางข้างกระลอมเป็นอันเสร็จพิธี ชาวบ้านเชื่อว่าข้าวที่ผ่านพิธีนี้แล้วถึงจะดวงมารับประทานหรือดวงขายได้แต่ถ้ายังไม่พิธีนี้จะนำมารับประทานหรือขายไม่ได้

ระหว่างหมอขวัญเหล่านี้ว่า 'ขวัญเจ้าแม่เอ๋ย' ขวัญเอ๋ย ขวัญเอ๋ยๆ มาอยู่ยุ่งแก้ว ยุ่งทอง นะแม่' ซึ่งแสดงให้เห็นความผูกพันระหว่างข้าวกับแม่บ้านที่จะต้องเกี่ยวข้องกันตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มปลูก เก็บเกี่ยว และนำมาแปรรูปเป็นอาหารสำหรับสมาชิกในครอบครัวนั่นเอง

หลังจากเสร็จพิธี หมอขวัญจะแจกเครื่องสังเวศแก่เด็กๆ ที่นั่งอยู่ในบริเวณนั้นตั้งแต่เริ่มพิธีอย่างใจจดใจจ่อที่จะให้ถึงเวลานี้มาเร็วๆ นี่คงเป็น

กุศโลบายอย่างหนึ่งกรรมังที่จะทำให้เด็กๆ เห็นประเพณีนี้ เพื่อให้เด็กได้ซึมซับวัฒนธรรมนี้เข้าไปทีละน้อยอย่างน้อยเด็กจะคุ้นและรับรู้ถึงวัฒนธรรมนี้บ้าง ไม่เหมือนรายการโทรทัศน์ที่มุ่งแต่ผลประโยชน์ทางการค้า มีแต่รายการดนตรีตะวันตก เกมโชว์จะหารายการเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยก็ยากเต็มที แล้วอย่างนี้เด็กๆ จะเห็นสิ่งดีงามของไทยได้จากที่ไหนล่ะ ก็คงเหมือนอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ที่เด็กๆ ส่วนใหญ่จะปฏิเสธที่จะรับรู้ถึงเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องล้าสมัยไร้สาระแล้วความรู้สึกภูมิใจในความเป็นชาติจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

เป็นที่น่ายินดีที่ชาวตำบลโพหัก จังหวัดราชบุรี ยังคงดำรงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้หลายอย่าง สืบทอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน แต่ใครจะรู้ได้ละว่าสิ่งเหล่านี้จะสืบทอดต่อไปได้อีกนานเท่าใด ในเมื่อสิ่งที่เรียกว่าความเจริญ ความทันสมัย กำลังคืบคลานเข้าสู่ชุมชนนี้อย่างช้าๆ

นักดนตรีและนาฏศิลป์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรจำนวน 20 คน ซึ่งประกอบไปด้วยอาจารย์ 3 ราย นิสิต 16 คน และเจ้าหน้าที่ประสานงานของสยามสมาคม 1 คน ได้รับเชิญให้ไปร่วมงาน 'The 5th International Festival of Music and Dance' ณ เมือง Inverness, Scotland โดยมีเยาวชนจากชาติต่างๆ ได้แก่ เยอรมนี ฝรั่งเศส เอสโทเนีย สหรัฐอเมริกา อิสราเอล ไอร์แลนด์ เวลส์ สก๊อตแลนด์ เซ็ตแลนด์ และประเทศไทย รวมเยาวชนที่เข้าร่วมงานทั้งสิ้นเกือบ 300 คน จุดประสงค์ของการจัดงานเพื่อให้เยาวชนจากประเทศต่างๆ ได้นำวัฒนธรรมด้านดนตรีและนาฏศิลป์ของชาติตนมาแสดงเพื่อเป็นการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมซึ่งกันและกันอันเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ ในงานนี้ไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะประกวดประชันว่าการแสดงของชาติใดจะดีกว่ากัน ไม่มีการแพ้ ชนะ มีแต่ความงดงาม รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ เสียงปรบมือ และคราบน้ำตาแห่งความอาลัยเมื่องานมหกรรมสิ้นสุดลง นิสิตของไทยได้มีโอกาสเรียนรู้การเต้นรำประจำชาติของสก๊อตแลนด์ และชาติอื่นๆ และในโอกาสเดียวกันเยาวชนจากชาติต่างๆ ก็ได้มีโอกาสเรียนรู้ร้อง ซึ่ง รวมทั้งการเต้นระบำมาจากเยาวชนของไทย

จากการที่ได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประธานจัดงาน Mr. Jim Morison โดยมีตำแหน่งเป็นประธานสภาการศึกษาภาคเหนือของสก๊อตแลนด์ ได้ให้ความคิดเห็นว่าขณะนี้得有บริษัทในชาติมหาอำนาจได้พยายามยึดเยียดให้เยาวชนของประเทศต่างๆ ทั่วโลกดื่มน้ำอัดลม รับประทานอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด และฟังเพลงที่มีจังหวะเร้าอีกทีก็ครึกโครมเหมือนกับชาติของตน ซึ่งกิจการเหล่านี้ได้แพร่

หลายขยายไปทั่วโลกและพยายามครอบงำวัฒนธรรมการดื่ม กิน และการฟัง ซึ่งแต่ละชาติมีแบบแผนเป็นของตนเองต้องเพี้ยนและสูญสลายไปในที่สุด จากความคิดเห็นดังกล่าว คณะกรรมการได้เล็งเห็นถึงการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของวัฒนธรรมของชาติตนโดยการศึกษา ฝึกหัด และฝึกซ้อมจนชำนาญแล้วนำมาเผยแพร่ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน อันเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนได้เกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างเยาวชนจากทุกๆ ประเทศ

การที่คณะนักดนตรีและนาฏศิลป์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีโอกาสได้รับเชิญให้ไปร่วมการแสดงยังประเทศต่างๆ เสมอมา นั้น เพราะจากผลงานสร้างสมในอดีตที่ได้กระทำติดต่อกันมานับสิบๆ ปี อันเป็นเครื่องยืนยัน

ถึงศักยภาพในการดำเนินงาน แต่ที่สำคัญที่สุด มหาวิทยาลัยได้รับความสนับสนุนอย่างดียิ่ง จากทบวงมหาวิทยาลัย สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ธนาคาร บริษัท ห้างร้านเอกชน บริษัท การบิน และมูลนิธิ ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

และเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่ท่านอาจารย์ อโณทัย ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาเก่าแก่ของชมรมดนตรีไทย ครั้งที่ ร่วมระหกระเหินกันไปสาธิตดนตรีไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 จนมีคนให้ฉายาท่านว่าหัวหน้าคณะละครเร่ ท่านได้เมตตาบริจาคเงินจำนวน 1 ล้านบาทเพื่อเป็นทุนตั้งมูลนิธิสว่าง-วุฒิ-ติเรก ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา โดยนำดอกผลมาพัฒนาและส่งเสริมดนตรีไทย และนาฏศิลป์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป เพราะการที่จะคอยแต่งบประมาณของรัฐอย่างเดียวคงจะสำเร็จได้ด้วยความยากลำบาก

บุคคลอีกท่านหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

ที่ทำให้โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในต่างประเทศได้เกิดขึ้นและดำเนินติดต่อนมาจนถึงบัดนี้คือ ดร.เด็กเคอร์เอฟ.เอ.เร็คส์ อดีตผู้จัดการใหญ่ บริษัท บอร์เนียว จำกัด (ประเทศไทย) ซึ่งเป็นที่ปรึกษา กิตติมศักดิ์ด้านการต่างประเทศของชมรมดนตรีไทย เป็นผู้มีบทบาทช่วยเหลือทุกอย่าง นับตั้งแต่ การติดต่อประสานงานหาสถานที่แสดง หาทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางซึ่งแต่ละครั้งใช้เงินจำนวนมาก แต่ก็ลุล่วง ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ทุกครั้ง

นับว่าเป็นความโชคดีของชมรมดนตรีไทย และชมรมนาฏศิลป์ที่ยังมีผู้ที่รัก ห่วงใย ศรัทธา เชื่อถือในผลงาน และให้การสนับสนุนเสมอมา ขอบรรดาผู้ที่เป็นคลื่นลูกใหม่จงช่วยกันรักษา คุณความดีนี้ไว้เพื่อศิลปวัฒนธรรมของเราจะได้ เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

การกล่าวถึงคำว่า 'ศิลปวัฒนธรรม' เป็นที่

การเดินทางไกลบนเส้นทางศิลปวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ วิทยาเขตที่ยังคงหลงเหลือ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ

ยอมรับกันว่าย่อมหมายถึง วัฒนธรรมเชิงศิลปะ หรือวัฒนธรรมที่เป็นศิลปะ ซึ่งต่างกับคำว่า 'ศิลปะ และวัฒนธรรม' ที่มีความหมายชัดเจนระหว่าง 'ศิลปะ' และ 'วัฒนธรรม' แม้จะแยกออกจากกัน แต่ก็มีความสัมพันธ์กัน คำว่า 'ศิลปะ' ในที่นี้ ครอบคลุมหลากหลายทั้งทางทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง วรรณกรรม ฯลฯ และคำว่า 'วัฒนธรรม' ยังเป็นคำที่มีความหมายกว้างหลากหลายยิ่ง เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตทั้งที่เป็นนามธรรมในรูปของความคิด ความเชื่อ และรูปธรรมในรูปของพฤติกรรมหรือการแสดงออกต่างๆ

'วัฒนธรรม' เป็นสภาวะที่เปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว มีชีวิต และ 'พัฒนา' ได้ ตั้งแต่สภาวะการดำรงชีวิตที่เล็กน้อยไปจนถึงสภาวะที่สลับซับซ้อนในสังคมไม่ว่าจะเป็นความศรัทธาในศาสนา ความเชื่อในไสยเวทย์ความศรัทธาในประชาธิปไตย การทานข้าวด้วยมือ การเข้าแถวซื้อของ การอภิปรายในรัฐสภา การทำงานร่วมกันในองค์กร วัฒนธรรมไม่อาจเป็นไปหรือดำรงอยู่ได้ด้วยตัวของมันเองอย่างโดดเดี่ยว วัฒนธรรมเป็นไปและดำรงอยู่ในลักษณะที่มีกระแสร่วมหรือกระแสสัมพันธ์ ยิ่งกระแสโลกไร้พรมแดน (globalization) เด่นชัด ยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์หรือการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมยิ่งทวีขึ้นเป็นเงาตามตัว เมื่อพิจารณาถึง 'ศิลปวัฒนธรรม' ก็เช่นกัน กระแสความสัมพันธ์

เชื่อมโยงระหว่างศิลปวัฒนธรรมกับศิลปวัฒนธรรม ย่อมแสดงปรากฏการณ์ชัดเจนขึ้นด้วย

ท่ามกลางความผสมผสานสัมพันธ์ในกระแสโลกไร้พรมแดนดังกล่าว ภาพอดีตของศิลปวัฒนธรรมที่แยกกลุ่ม แยกชนชาติ ย่อมแสดงภาพชัดเจนขึ้นด้วย ทั้งจะด้วย 'ความพยายาม' หรือจะด้วยความขัดแย้งก็ตาม วันนี้ เราอาจจะรณรงค์ศิลปวัฒนธรรมจากอดีตเพื่อการดำรงอยู่ ด้วยความรู้สึกเชิงปฏิกริยาต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม ในอีกมุมหนึ่งที่เราปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ก็ต้องขอขอบคุณการเปลี่ยนแปลงที่ช่วยทำให้เราเห็นภาพอดีตชัดเจนขึ้น

เราอาจคำนึงถึงเอกลักษณ์แต่ 'เอกลักษณ์' ก็มีค่าทั้งบวกและลบ ถ้าเรามองและประพจน์คำว่า 'เอกลักษณ์' คือสิ่งที่เป็น 'เอก' โดดเด่นเหนือชาวบ้านเหนือวัฒนธรรม หรือเหนือศิลปวัฒนธรรมอื่น ก็เท่ากับเรากำลังทำลายตนเองและทำลายความเป็นจริงของโลก แต่ถ้าเราเข้าใจว่า 'เอก' มีความหมายว่า ลักษณะหนึ่ง วัฒนธรรมหนึ่ง หรือศิลปวัฒนธรรมหนึ่ง นั่นเรากำลังเข้าใจความเป็นจริงในโลกนี้

กลับเข้ามาสู่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีวัฒนธรรมพื้นฐานมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ศาสตร์ทางการศึกษาที่มีบุคลิกท่วงหน้าพะวง หลัง มีความกังวลกับอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

อารี สุทธิพันธุ์ "รามเกียรติ์" สีน้ำมัน 2536

มองรายละเอียดจนบ่อยครั้งลืมโครงสร้าง ระมัดระวังกับการก้าวเดินไปข้างหน้าจนบ่อยครั้งกลายเป็นหวาดกลัว มีสติมากจนบ่อยครั้งกลายเป็นพะวกพะวง และอีกหลายอย่าง เรามักเชื่อว่าการสืบทอดทางด้านวัฒนธรรมซึ่งรวมเอาศิลปวัฒนธรรมไว้ด้วย เป็นการถ่ายทอดบนเส้นทางการถ่ายทอดทางการศึกษาที่เป็นนามธรรม จนหลงลืมที่จะผลักดันวัฒนธรรมและศิลปวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและเมื่อวิทยาเขตหัวเมืองอย่างวิทยาเขตมหาสารคาม และวิทยาเขตภาคใต้ตื่นตัวและสร้างสรรค์งาน รวมทั้งการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิทยาเขตส่วนกลางก็อาจลืมตัวและเพเลิดเพลินไปกับชื่อเสียงการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่วิทยาเขตหัวเมืองสร้างสรรค์ไว้

ถึงวันนี้ วิทยาเขตภาคใต้และวิทยาเขตมหาสารคามจะแยกตัวออกไปเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะตัว คำถามที่เริ่มตามมาก็คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วิทยาเขตที่ยังคงหลงเหลืออยู่ จะแสดงบทบาทอะไรหรือไม่ และอย่างไร ทางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมหรือจะเชื่อมั่นบทบาททางด้านการสืบทอดวัฒนธรรมหรือศิลปวัฒนธรรมทางระบบการศึกษาที่เป็นนามธรรมต่อไป

บางท่านตั้งข้อสังเกตว่าการที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตั้งอยู่กลางกรุงเทพมหานคร แล้วเราจะทำอะไรได้ทางงานศิลปวัฒนธรรมเหมือนกับวิทยาเขตหัวเมือง คำถามที่ตามมาก็คือศิลปวัฒนธรรมมีอยู่เฉพาะที่หัวเมืองหรือเป็นเรื่องของหัวเมืองเพียงเท่านั้นหรือ เรามองศิลปวัฒนธรรมว่าคืออะไรและอย่างไร หรือถ้าจะแบ่งเขตกันจริง กรุงเทพมหานครหรือภาคกลางไร้ศิลปวัฒนธรรมเช่นนั้นหรือ

จริงอยู่ ก่อนช่วงรอยต่อที่วิทยาเขตภาค

ใต้และมหาสารคามจะหลุดลอยออกไปจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการสถาปนาขึ้น ณ วิทยาเขตประสานมิตร ซึ่งเป็นวิทยาเขตศูนย์กลาง เราอาจจะคาดการณ์ว่าคณะศิลปกรรมศาสตร์จะสนับสนุนภารกิจทางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมได้ ซึ่งเรื่องนี้ก็คงเป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ แต่นอกเหนือคำถามที่น่าจะเป็นไปนั้น ก็มีความจริงด้านหนึ่งว่า บทบาทหรือภารกิจของการเป็นคณะวิชาในมหาวิทยาลัยมิใช่เพียงบทบาททางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเท่านั้น เพราะบทบาทหลักของคณะวิชาคือการสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

แม้การสอน การค้นคว้าวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม จะผูกพันกับศิลปกรรมศาสตร์โดยตรง แต่ภารกิจทั้งสามด้านนั้นก็มิได้ครอบคลุมศิลปะและวัฒนธรรมทั้งหมด แม้บทบาทการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมจะมีอยู่และจะเสริมย้ำอีกด้านหนึ่ง แต่ก็ยังเป็นเพียงด้านหนึ่งเท่านั้นเอง

นอกจากนั้นแล้ว เราคงจะต้องกลับมาทำความเข้าใจร่วมกันว่า ภารกิจหรือบทบาทในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มิใช่เป็นเพียงภารกิจหรือบทบาทของคณะศิลปกรรมศาสตร์เท่านั้น (เพราะโดยหน้าที่หลักของคณะศิลปกรรมศาสตร์ คือการแสดงหาความลุ่มลึกทางด้านศิลปกรรมศาสตร์) แต่การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จะต้องเป็นความรับผิดชอบของทุกคณะวิชา ของทุกองค์กร หรืออาจจะกล่าวว่าเป็นของจากทุกคนก็ว่าได้ ซึ่งก็อาจจะคล้ายกับความรับผิดชอบในการสอน การค้นคว้าวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม จะต้องเป็น

ความรับผิดชอบของทุกคณะวิชาหรือการสร้าง
เยาวชนให้มีความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific
thinking) ย่อมเป็นหน้าที่ของทุกคณะวิชา ไม่ยก
เว้นแม้แต่ศิลปกรรมศาสตร์ เช่นนั้น

ในขณะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตภาคใต้ มีสถาบันทักษิณคดีเป็นตัวชูโรง
ในการแสดงบทบาททางด้านการทำนุบำรุงศิลปะ
และวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นบทบาททางด้านการ
ค้นคว้าวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์ การบริการสรรพ
ความรู้ รวมทั้งการรวบรวมศิลปวัตถุพื้นบ้าน ใน
บริบทของศิลปะพื้นบ้านแถบทักษิณ และวิทยา
เขตมหาสารคามมีสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม
อีสานเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปะและ
วัฒนธรรมอีสาน ถ้าถามถึงวิทยาเขตประสานมิตร
ดูเหมือนจะขาดองค์การในรูปสถาบันหรือสำนัก ใน
อันที่จะ ระดมสรรพความรู้ความคิดที่จะศึกษา
ค้นคว้าหรือทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมให้
ตรงประเด็นและเด่นชัด

เกือบหนึ่งปีที่ผ่านมา ทางคณะศิลปกรรม
ศาสตร์ได้เสนอต่อมหาวิทยาลัยในการจัดตั้ง‘สถาบัน
สืบสานศิลปวัฒนธรรม’ เพื่อทำหน้าที่ทำนุบำรุง
ศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกันคณะศิลปกรรมศาสตร์
รวมทั้งคณะและองค์กรอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย ซึ่ง
การนำเสนอนี้ก็คงต้องรอเวลาสูงงอมพอสสมควร
และการสูงงอมเร็วหรือช้าก็คงขึ้นอยู่กับสำนึกร่วม
ด้วยเช่นกัน นอกจากนั้นแล้ว ทางคณะศิลปกรรม
ศาสตร์ก็เคยได้เสนอการแต่งตั้งรองอธิการบดีฝ่าย
ศิลปวัฒนธรรม (หรือศิลปะและวัฒนธรรม) เพื่อ
แสดงบทบาทความรับผิดชอบทางด้านการทำ
นุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมโดยตรง ดังเช่นที่
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้กระทำอยู่ขณะนี้

ถามถึง หลักการ เป้าหมาย และบทบาท
ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจกล่าวในเชิง
สรุปได้ว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้กำหนดหลัก
การไว้ 5-6 ประการด้วยกัน คือนอกเหนือจาก
การสอน การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่
สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ใน
บริบททางศิลปกรรมศาสตร์แล้ว ยังได้กำหนดหลัก
การเพิ่มอีก 2 ประการ คือการสร้างสรรค
ศิลปกรรมและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้าง
การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการสังคม

เป้าหมายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ คือ
การแสวงหาความลุ่มลึกทางด้านศิลปกรรมศาสตร์
และการสร้างสรรค์ศิลปกรรม ทั้งเพื่อการสนอง
ตอบอุดมคติ การอนุรักษ์อย่างก้าวหน้า และการ
ผลักดันธุรกิจอุตสาหกรรม โดยที่บทบาทในการ
ผลิตบัณฑิตครอบคลุมทั้งด้านจิตรกรรม เซรามิกส์
ดนตรีไทย ดนตรีสากล ศิลปศึกษา นาฏศิลป์ไทย
ออกแบบสื่อสาร ออกแบบผลิตภัณฑ์ ออกแบบ
เพื่อการแสดง ในปัจจุบัน และจะครอบคลุมถึง
ออกแบบแฟชั่น นาฏศิลป์สากล การแสดงและ
กำกับการแสดง ศิลปะภาพพิมพ์ ประติมากรรม
ในอนาคตอันใกล้

นอกจากนั้นแล้วยังวางแผนศูนย์เพื่อการ
บริการวิชาการและงานสร้างสรรค์ศิลปกรรมไว้คือ
ศูนย์คอมพิวเตอร์กราฟิกส์ ศูนย์วิจัยศิลปวัฒนธรรม
ศูนย์ศิลปวิทยาการ หอนาฏลักษณ์ หอศิลปกรรม
และหอสะสมศิลปกรรม ซึ่งขณะนี้ศูนย์คอมพิวเตอร์
กราฟิกส์ได้เริ่มเปิดบริการแล้ว อีก 4-5 ศูนย์จะ
เปิดบริการหลังจากอพยพเข้าสู่อาคารคณะ
ศิลปกรรมศาสตร์แล้วในอีกปีเศษข้างหน้า

ถามถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ของมหา
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตประสานมิตร
ที่จะยังคงหลงเหลือ (ในเร็ววันนี้) กล่าวได้ว่ามี
สภาพภูมิประเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาร่วมกับ

ชุมชนธุรกิจเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นเขตสุขุมวิท ชุมชนคนมีสตางค์และชาวต่างชาติ บริเวณถนน อโศกเชื่อมต่อกับรัชดาภิเษก เขตธุรกิจก้าวหน้า รวมทั้งการขยายเขตธุรกิจใหม่ไปสู่ถนนพระราม 9 ถ้ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในอนาคตมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกับชุมชนธุรกิจ ภาคธุรกิจ หรือปรับตัวเองไปสู่สภาพเอกชน (privatization) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒย่อมมีโอกาสและความเป็นไปได้ แต่ถ้าเพิกเฉยต่อโอกาส โอกาสก็คือโอกาส ซึ่งโอกาสในที่นี้ก็รวมถึงโอกาสสำหรับงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้นแล้ว ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 (2540-2544) คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้วางโครงการต่างๆ ทั้ง

แผนวิจัย แผนบริการวิชาการ และแผนทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรมกว่า 50 โครงการ เป็นโครงการในแผนทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกว่า 20 โครงการ ซึ่งก็อาจเป็นที่หวังได้ระดับหนึ่งว่า โครงการในแผนทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ของคณะศิลปกรรมศาสตร์จะช่วยตอบรับบทบาท ทางด้านนี้ได้ส่วนหนึ่ง

คำถามที่ตามมาอีกก็คือ ในบทบาทของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งในส่วนของฝ่าย ผู้บริหาร คณะวิชาและองค์กรต่างๆในมหาวิทยาลัย จะแสดงบทบาททางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและ วัฒนธรรมมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการร่วมใจใน การผลักดัน ‘สถาบันสืบสานศิลปวัฒนธรรม’ มากน้อยเพียงใดด้วย

วังเยาวชนแห่งนครเปียงยาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อม งามนิสัย

บทเริ่มต้น

ก่อนจะพาท่านผู้อ่านตื่นตัวเข้าไปในวังเยาวชน แห่งนครเปียงยางที่ข้าพเจ้าและคณะผู้ร่วมเดินทางซึ่งมี รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต (ดร.สมสุข ธีระพิจิตร) เป็นหัวหน้าคณะได้ไปเยี่ยมชมมา จะขอให้รายละเอียดก่อนการเดินทางไปเยือนนครเปียงยางและขั้นตอนการเยือนนครเปียงยาง พอเป็นสังเขป เพื่อยังประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านที่ต้องการเดินทางไปเยือนนครเปียงยาง

เริ่มจากทางฝ่ายกิจการนิสิต ได้รับเชิญจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี สถาบันจูเช่ มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Academy of Juche Science ซึ่งเป็นสถาบันคล้ายกับสถาบันสังคมศาสตร์แห่งชาติทำนองนั้น สถาบันนี้เป็นสถาบันผู้นำทางความคิดของระบบการปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี

ทั้งนี้โดยผ่านทางสถานเอกอัครราชทูตของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ประจำประเทศไทย และเป็นผู้อำนวยการความสะดวกแก่คณะของเราเป็นอย่างดีตั้งแต่การทำวีซ่าจนกระทั่งการเดินทางไปขึ้นเครื่องบินของสายการบินแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีได้แก่สายการบิน KORYO AIR LINE ของประเทศเกาหลีเพราะเรามีของบางชิ้นซึ่งมีขนาดใหญ่ที่จำเป็นต้องนำติดตัวไปด้วย

การเดินทางเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีครั้งนี้อยู่ในช่วงวันที่ 3-10 ตุลาคม 2537 เวลา 6 วันกว่านิดหน่อยที่คณะพวกเราอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนเกาหลี ซึ่งเป็นเวลาน้อยเกินไปที่จะบ่งชี้ลงไปว่าระบอบการปกครองปัจจุบันของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร แต่สิ่งหนึ่งที่คณะของเรามีความเห็นสอดคล้องกันว่าดีคือ วังเยาวชน หรือที่มักคุ้นเคยกันบรรยายเป็นภาษาอังกฤษว่า Children's Palace

นครเปียงยาง

นครเปียงยาง เป็นเมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี เป็นเมืองที่มีอาคารสูงไม่แพ้กรุงเทพมหานครของเรา แต่อาคารสูงๆ เหล่านั้นหาใช้สำนักงานหรือศูนย์ธุรกิจกลับเป็นอาคารสงเคราะห์ ซึ่งรัฐเป็นผู้จัดให้ประชาชนเป็นที่อยู่อาศัย และดูจะมีระเบียบมากกว่า สะอาดสะอาดกว่า ยวดยานไม่แออัดเท่าในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เกิดจากการที่นครเปียงยางเป็นชุมชนเมืองที่มีการวางผังเมืองอย่างดี รวมทั้งเป็นเมืองอยู่อาศัย และมีกิจกรรมทางธุรกิจน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ กรุงเทพมหานคร อาคารสูงที่ปรากฏแก่สายตาเป็นที่อยู่อาศัยเสียเป็นส่วนมาก ยามกลางวันนครเปียงยางเสมือนเมืองร้าง เมืองจะดูมีชีวิตมากขึ้นในยามค่ำคืน เมื่อมองเห็นไฟในเกือบทุกห้องในทุกชั้นของตึกอาคารสูงต่างๆ ซึ่งกระจายตัวกันอยู่เกือบทั่วนครเปียงยาง

นครเปียงยาง ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำแตดอง และอยู่ทางตะวันตกของคาบสมุทรเกาหลี เป็นศูนย์กลางทุกอย่างของประเทศ และถือเป็นหัวใจของระบอบปกครองของประเทศสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี กล่าวกันว่านครแห่งนี้ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 1122 ก่อนคริสตกาล ผ่านประวัติอันยาวนาน บางครั้งถูกทำลายด้วยสงคราม บางครั้งถูกยึดครองด้วยชนชาติอื่น จนปี ค.ศ. 1948 ได้รับการบูรณะอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เป็นนครหลวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน เกาหลี ปัจจุบันมีประชากรประมาณ 1,300,000 คน

วังเยาชวน

ในวันที่ 6 ตุลาคม 2537 ซึ่งเป็นวันที่ 3 ที่คณะของเราอยู่ในนครเปียงยางเจ้าภาพโดยสถาบันจูเซ่ อันมี ดร.ลี ดอง ซัม (Dr. Li Dong Sam) เป็นหัวหน้าฝ่ายเจ้าภาพที่ให้การต้อนรับพวกเรา ดร.ลี ได้นำเข้าชมวังเยาชวน เมื่อเวลา 14.45 น.

ดร.ลี ซึ่งเป็นหัวหน้าผู้ประสานงานฝ่ายเจ้าภาพ กล่าวว่ารัฐบาลของเกาหลีเหนือถือว่าเยาชวน คือจักรพรรดิหรือกษัตริย์ของประเทศ (Children Is the King of the Country) ดังนั้นรัฐบาลของเขาจึงได้จัดสร้างวังเยาชวน เพื่อฝึกฝนเยาชวนให้เป็นผู้มีความสามารถตามความถนัด เพื่อฝึกฝนเยาชวนให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของชาติต่อไป นับว่าวังเยาชวนมีอยู่ในทุกจังหวัดและทุกอำเภอของประเทศ

วังเยาชวนแห่งนครเปียงยาง เป็นอาคารขนาดใหญ่มีทั้งหมด 6 ชั้น มีห้องจำนวน 500 ห้อง แต่ละห้องมีขนาดประมาณ 50 ตารางเมตร หรือใหญ่กว่านั้นตามลักษณะกิจกรรมสร้างด้วยฝีมือที่ประณีตมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน แม้แต่เครื่องทำความร้อนซึ่งจำเป็นมากสำหรับฤดูหนาว

จุดมุ่งหมายหลักของวังเยาชวน ก็คือการจัดสถานที่ อุปกรณ์และครูฝึกสอนกิจกรรมต่างๆ ให้เยาชวนตั้งแต่วัยเด็กไปจนวัยรุ่น ให้ได้มีโอกาสฝึกฝนในสิ่งที่ตัวเองสนใจ สำหรับเป็นความรู้ความ

สามารถเสริมหรือเป็นอาชีพต่อไปในอนาคต

เนื่องจากวังเยาชวนแห่งนี้ มีห้องฝึกสอนกิจกรรมต่างๆ นับรวมเกือบ 500 ห้อง เจ้าภาพจึงนำพวกเราเข้ามาชมบางห้องเท่าที่เวลาน้อยนิดจะเอื้ออำนวย เช่น ห้องฝึกดนตรีพื้นเมือง เปียโน ไวโอลิน ฮีบเพลง วาดรูป ปักผ้าด้วยมือ ยิมนาสติก โอเปร่า ซ่อมโทรทัศน์ การส่งโทรเลขด้วยรหัสมอสส์ การเขียนอักษรเกาหลีด้วยพู่กัน สระว่ายน้ำ และกระโดดน้ำ มวย ห้องส่งโทรทัศน์ เป็นต้น

ต้องนับว่าแนวความคิดและนโยบายของการสร้างวังเยาชวน สำหรับเยาชวนซึ่งทุกคนเห็นตรงกันว่าเยาชวนเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งของชาติ น่าจะเป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยให้เยาชวนมีสถานที่ฝึกฝน ที่สำคัญทำให้เยาชวนไม่หันไปหากิจกรรมที่เป็นโทษต่อตนเองและสังคม

จากการเข้าชมวังเยาชวนนี้ ดูเหมือนว่านโยบายดังกล่าวจะได้ผลดี โดยดูได้จากการแสดงต่างๆ ในโรงละครของวังเยาชวน ซึ่งจะมีโชว์ทุกวันพฤหัสบดี เราจึงมีโอกาสได้ชมการแสดงในโรงละครของวังเยาชวน

หน้าเวทีของโรงละคร ทำเป็นบริเวณลึกลงไปกว่าเวทีแสดง เป็นที่ตั้งวงดนตรี สำหรับบรรเลงเพลงประกอบการแสดงที่ไม่มีดนตรีในตัวเอง เช่น ละคร เต็มรำ เป็นต้น บนเวทีจะมีจอภาพยนต์เป็นฉากอยู่เบื้องหลัง เพื่อฉายภาพจากสไลด์หรือภาพยนต์เป็นฉากประกอบการแสดงทั้งฉากภาพนิ่งและฉากภาพเคลื่อนไหว ด้านหน้าฉากมีม่านหรือส่วนประกอบตามแนวเรื่องที่แสดงฉากพวกนี้สามารถนำมาตั้งหรือเก็บด้วยสลักที่ชักฉากเก็บหรือตั้งด้วยระบบไฟฟ้า

พื้นเวที สามารถเลื่อนได้ด้วยระบบไฟฟ้า เมื่อมีการเปลี่ยนชุดการแสดงชุดต่อไปเช่นวงดนตรี ซึ่งตั้งวงไว้เรียบร้อยแล้วด้านข้างของเวที จะเลื่อน

มาแทนที่ชุดการแสดงที่กำลังจบลงและเลื่อนหาย
ไปอีกข้างเวทีหนึ่ง ไม่ต้องเสียเวลามาตั้งเครื่อง
ดนตรีกันใหม่ ทำให้ผู้ชมไม่ต้องเสียเวลาคอย นับ
ว่าเป็นการจัดการที่ดี

ผู้แสดงบนเวทีทั้งหมด ทั้งนักดนตรีและ
นักแสดงอื่นๆ ต่างเป็นเยาวชนที่ผ่านการฝึกฝนมา
จากวงเยาวชนแห่งนี้ทั้งสิ้นการแสดงมีทั้งการเต้นรำ
การร้องเพลง การแสดงดนตรี ละครสั้นและการ
ร้องเพลงสรรเสริญ The Great Leader และ Dear
Leader สามารถชมได้อย่างเพลิดเพลินอย่างต่อเนื่อง
จนจบรายการ

ดร.ลีให้ข้อมูลว่า การคัดเลือกเยาวชนเข้า
ร่วมกิจกรรมในวงเยาวชนแห่งนี้มีทั้งเยาวชน
สมัครด้วยตนเองและโรงเรียนคัดเลือกส่งมา

แม้ว่าระบบการปกครองของประเทศนี้
จะสื่อให้เห็นถึงการเป็นเผด็จการประชาชนถูกจำกัด
สิทธิในหลายประการ แต่บางสิ่งบางอย่างที่ทางรัฐ
จัดให้กับประชาชนนับว่าอยู่ในระดับใช้ได้โดยดู
จากวงเยาวชน เป็นตัวอย่าง หากการจัดบริการ
เช่นนี้สามารถทำได้ทั้งประเทศและมีคุณภาพ
ทัดเทียมกัน ต้องนับว่าเป็นสิ่งที่มีผลดีต่อชาติ
มิใช่น้อย

คำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ 1914 /2537

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 18

ตามที่มหาวิทยาลัยได้มีคำสั่งที่ 1708/2537 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและดำเนินงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 18 ไปแล้วนั้น

บัดนี้ ประชาชนอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ได้เสนอชื่อกรรมการแล้ว จึงอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2517 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 18 ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. คณะกรรมการฝ่ายเลขานุการ

ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต	ประชาชน
ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กองกิจการนิสิตทุกคน	กรรมการ

2. คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

นางปรีดา	ฮ้วนสำ	ประชาชน
นางสาวนันทวรรณ	แก้ว เอี่ยม	กรรมการ
นางสาวภัทรพร	दानธานินทร์	กรรมการ
นางสุวรรณี	เจริญกิจ	กรรมการ
นางดวงสมร	ทวิสุข	กรรมการ

3. คณะกรรมการฝ่ายพัสดุ

ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต		ประชาชน
นางสาวศิริประภา	ศรีรามสมอ	กรรมการ
นายเฉลิม	กปิ่นชรานนท์	กรรมการ
นายบุญลือ	เชื้อสุข	กรรมการ

4. คณะอนุกรรมการฝ่ายผู้จัดและหนังสือที่ระลึก

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์		ประธาน
นายพฤษดิ์	ศุภ เศรษฐศิริ	กรรมการ
นายอานาจ	เป็นสบาย	กรรมการ
นางสาวกัลยาณี	กาญจนดูล	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน 5 คน		กรรมการ
นางสาวชลีนารถ	สิงห์เรศรี	กรรมการและ เลขานุการ

5. อนุกรรมการฝ่ายการแสดงและกำกับเวที

นางสุนมมาลย์	นิ่มเนติพันธุ์	ประธาน
นางสาส์	ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา	กรรมการ
นางอิงอร	จุลทรัพย์	กรรมการ
นางสุพรรณิ	เหล็อบุญชู	กรรมการ
นางรุจี	ศรีสมบัติ	กรรมการ
นางใบศรี	แสงอนันต์	กรรมการ
นายมานพ	วิสุทธิแพทย์	กรรมการ
นายพฤษดิ์	ศุภ เศรษฐศิริ	กรรมการ
นายอภิธรรม	กานแพงแก้ว	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน 10 คน		กรรมการ

6. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีการ

นางสาวจันทร์ทิพย์	ลิมทอง	ประธาน
นายอมรพงษ์	สุธรรมรักษ์	กรรมการ
นายชัยโรจน์	สายพันธุ์	กรรมการ
นางสุพัฒนา	ชลศิริ	กรรมการ
นางจันทมาศ	บุญมาก	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน 5 คน		กรรมการ

7. คณะกรรมการฝ่ายนิทรรศการ

หัวหน้าภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา		ประธาน
นายอำนาจ	เย็นสบาย	กรรมการ
นางสิรินาถ	เลิศไพรวรรณ	กรรมการ
นายสำราญ	มีสมเสริฐ	กรรมการ
นายไกรฤกษ์	จันทร์แจ่ม	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	5 คน	กรรมการ

8. คณะกรรมการฝ่ายพิธีกร

นายประทีป	ล้ำรัตนอารีย์	ประธาน
นายสมชาย	แสงจิตต์พันธ์ุ์	กรรมการ
นายวิโรจน์	เวชชะ	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	5 คน	

9. คณะกรรมการฝ่ายจัดการประกวดร้องเพลงไทยเดิมและกรรมการตัดสินการประกวด

หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย		ประธาน
นางสาวมณีจิตย	เพ็ญพงศา	กรรมการ
นางถนอมศรี	แสงทอง	กรรมการ
นายสมบัติ	สังเวียนทอง	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	15 คน	กรรมการ
นางนพพร	ปัญญาพิสิทธิ์	กรรมการและเลขานุการ

10. คณะกรรมการฝ่ายจัดประกวดดนตรีไทยและกรรมการตัดสินการประกวด

หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย		ประธาน
นายเฉลิมพล	งามสุทธิ	กรรมการ
นางสาวดวงเนตร	ดุริยะพันธ์ุ์	กรรมการ
นายสมาน	น้อยนิตย์	กรรมการ

นายมนัส	ชาวปลื้ม	กรรมการ
นายบุญช่วย	แสงอนันต์	กรรมการ
นายนิกร	จันทพร	กรรมการและเลขานุการ
นายบุญเชิด	พิณพาทย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

10.1 คณะอนุกรรมการจัดประกวดและกรรมการตัดสินการประกวดชิม

นายเฉลิมพล	งามสุทธิ
นายอาทร	ธนวัตร
นายศิริลักษณ์	เพื่อประดิษฐ์

10.2 คณะอนุกรรมการจัดประกวดและกรรมการตัดสินการประกวดชงสุญ

นายปิ๊บ	คงลายทอง
นายรังสี	เกษมสุข
นายอนันต์	สบฤกษ์

10.3 คณะอนุกรรมการจัดประกวดและกรรมการตัดสินการประกวดช้องวงใหญ่

นายสมชาย	สุริยะประณีต
นายไพฑูรย์	เจษฎ์เจริญ
นายพุทธะ	ณ บางช้าง

11. คณะอนุกรรมการจัดประกวดการแกะสลักผักและผลไม้ ประกวดพานพุ่มดอกไม้

และคณะกรรมการตัดสินการประกวด

นางกาญจนา	อินทสุภานุชิตี	ประธาน
นางสิริรัตน์	เฉลิมงาม	กรรมการ
นางนิยม	บุญมี	กรรมการ
นางสุภาภรณ์	สุกสี เหลือง	กรรมการ
นางโรสภาพรรณ	อมตเดชะ	กรรมการ
นางมณีรัตน์	จันทนผลิน	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน 5 คน		กรรมการ
นางสาวนันทวรรณ	แก้วเยี่ยม	กรรมการและเลขานุการ

12. คณะกรรมการจัดประกวดวาดภาพสีน้ำและคณะกรรมการตัดสินการประกวด

นายสุพจน์	โตนวล	ประธาน
นายสาธิต	ทิมวัฒนบันเทิง	กรรมการ
นายสมทรง	ชิมาภรณ์	กรรมการ
นายเกริก	ยุ้นพันธ์	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน 5 คน		กรรมการ
นางปรีดา	อ้วนล้ำ	กรรมการและ เลขานุการ

13. คณะกรรมการจัดประกวดและคณะกรรมการตัดสินการประกวดเพลงไทยลูกทุ่ง

เพลงสี่มุดำ ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

นางวิภา	คงคากุล	ประธาน
นางชนิดา	ตั้งเดชะหิรัญ	กรรมการ
นายชาญชัย	อินทรสุนานนท์	กรรมการ
นายสมเกียรติ	สายวงศ์	กรรมการ
นายสุชีศักดิ์	ภักดีเทวา	กรรมการ
นายประยูร	ลี้มสุข	กรรมการ
นายเบญจรงค์	กุลสุ	กรรมการ
นายวินิจ	คำแหง	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน 5 คน		กรรมการ
นางสาวนันทวรรณ	แก้วเอี่ยม	กรรมการและ เลขานุการ
นางปรีดา	อ้วนล้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

14. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการวัฒนธรรม

นางปรีดา	อ้วนล้ำ	ประธาน
นางศิริรัตน์	ภูสกลเจริญศักดิ์	กรรมการ
นางอารีย์	งามษา	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน 5 คน		กรรมการ
นางสุวรรณณี	เจริญใจ	กรรมการและ เลขานุการ

15. คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

นายสมชาย	แสงจิตต์พันธุ์	ประธาน
นายสมควร	โพธิ์ทอง	กรรมการ
นางจันทิรา	จิตวีระ	กรรมการ
นางอารีย์	งามขำ	กรรมการ
นางกัลยา	กล่อมเกตุ	กรรมการ
นายไกรฤกษ์	จันทร์แจ่ม	กรรมการ
นายพิพัฒน์	สมาใจ	กรรมการ
นายมนัส	นิ่มนวล	กรรมการ
นายเพชร	สระทองไล	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	20 คน	กรรมการ
นายพิสิทธิ์	ดัมบรรจง	กรรมการและเลขานุการ
นายณรงค์	เอมชัยบุตร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

16. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดจำหน่ายสินค้า

นางกาญจนา	อินทรสุนานนท์	ประธาน
นายประทีป	เล่ารัตนอารีย์	กรรมการ
นางพัทธร เพ็ญ	ทิพยมนตรี	กรรมการ
นางพวงพกา	คงอุทัยกุล	กรรมการ
นางอัจฉรา	สุCHARมย์	กรรมการ
นางเกษร	เจริญรักษ์	กรรมการ
นางอรพิน	ชูชม	กรรมการ
นางชนิดา	ตั้ง เตชะศิริคุณ	กรรมการ
นายนที	สว่างดี	กรรมการ
นายธเนศ	ศรีวงษ์	กรรมการ
นางเบญจรงค์	กุลสุ	กรรมการ
นางพรรณราย	คำโรสภา	กรรมการ

นิสิตช่วยงาน	10 คน	กรรมการ
นางปรีดา	อ้วนลำ	กรรมการและเลขานุการ
17. คณะกรรมการฝ่ายแสงเสียง
นายสมศักดิ์	เจียมทะ วงษ์	ประธาน
นายสมชาย	แสงจิตต์พันธุ์	กรรมการ
นายทวีศักดิ์	พิพัฒน์โยธพงษ์	กรรมการ
นายมงคล	สไล	กรรมการ
นายสุนทร	ผาสอน	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	10 คน	กรรมการ
18. คณะกรรมการฝ่ายตกแต่งสถานที่
นายสุพจน์	โตนวล	ประธาน
นางสาวชลีนารถ	สิงหเรศร์	กรรมการ
นายไกรฤกษ์	จันทร์แจ่ม	กรรมการ
นายสาราญ	มีสมเสรัฐ	กรรมการ
นายนิ่ม	ชลศิริ	กรรมการ
นายสุพจน์	ดวงเพชร	กรรมการ
นายบุญจันทร์	รักชาติ	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	20 คน	กรรมการ
19. คณะกรรมการฝ่ายจัดสถานที่ยานพาหนะและรักษาความปลอดภัย
- 19.1 ฝ่ายจัดสถานที่
นายวันชัย	วิเศษสุวรรณ	ประธาน
นางสาวพรรณราย	ประสิทธิ์ธีรพันธุ์	กรรมการ
นายสันตทกษ	สัมมาชีพ	กรรมการ
นายสายฝน	ขุนเศรษฐี	กรรมการ

นางสาวสะอาด	กิมอารีย์	กรรมการ
นายจตุพร	สหาย	กรรมการ
นายมาโนช	เพชร เอี่ยม	กรรมการ
นายไพฑูรย์	รัตนศิริ	กรรมการ
นางสาวยุพิน	พุทธโชค	กรรมการ
นายวีระ	ครุทนาม	กรรมการ
นายเกษม	กรีหิรัญ	กรรมการ
นายน้อม	ชลศิริ	กรรมการ
นายชม	โสภา	กรรมการ
นายสุพจน์	ดวงเพชร	กรรมการ
นายกระสันต์	กรีหิรัญ	กรรมการ
นายบุญเสริม	ขุนเศรษฐี	กรรมการ
นายบุญจันทร์	รักษชาติ	กรรมการ
นายอนุสรณ์	พงษ์พัฒน์	กรรมการ
นายอนันต์	กীরติวิทยากร	กรรมการ

19.2 พนักงานขับรถยนต์

นายประสาท	จันทราษฎร์	กรรมการ
นายสมคิด	สว่าง	กรรมการ
นายชูชีพ	แสงจันทร์ฉาย	กรรมการ
นายอุทัย	อาวุธพงษ์	กรรมการ
นายสมรักษ์	ชนะกาล	กรรมการ

19.3 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

นายมานิต	เพชร เอี่ยม	กรรมการ
นายประชา	สีใจ	กรรมการ
นายกระแสร	กรีหิรัญ	กรรมการ
นายธิด	ปิดคอน	กรรมการ
นายสมเกียรติ	เพชร เอี่ยม	กรรมการ

นายณรงค์	ภูเสถียร	กรรมการ
นายสมศักดิ์	มูลทอง	กรรมการ
นายเตา	แจ่มนาค	กรรมการ
นายสำราญ	เติกอวยพร	กรรมการ
นายสมพงษ์	ผาพองยูน	กรรมการ
นายอนันต์	ศรีสวรรค์	กรรมการ
นายยุกุท	ฤทธิ์ดอน	กรรมการ
นายสุวรรณ	หมื่นพันธุ์	กรรมการ
นายจรินทร์	ศรีวงษ์	กรรมการ
นายบรรจง	ประรงค์ทอง	กรรมการ
นายพนาไพร	เทพวงษ์	กรรมการ

20. คณะอนุกรรมการฝ่ายต้อนรับและจัดอาหาร เครื่องดื่มรับรอง

20.1 ฝ่ายต้อนรับผู้บริหาร คณาจารย์และแขกรับเชิญ

นางสาวยุพิน	องคานนท์	หัวหน้า
นางสาววรรณวดี	พรหมสุรินทร์	กรรมการ
นางดวงสมร	ทวีสุข	กรรมการ

20.2 ฝ่ายต้อนรับวิทยากร

นางศิริรัตน์	ภูสกุลเจริญศักดิ์	หัวหน้า
นางอารีย์	งามชา	กรรมการ

20.3 ฝ่ายจัดอาหารและเครื่องดื่ม

นางสุพัฒนา	ชลศิริ	หัวหน้า
นางสาวอุบลศรี	บุญมา	กรรมการ
นางยุพิน	องคานนท์	กรรมการ
นางสาววรรณวดี	พรหมสุรินทร์	กรรมการ
นางดวงสมร	ทวีสุข	กรรมการ
นายณรงค์	เอมพ์บุตร	กรรมการ

นายแล้งล้ม	กบิ่นชรานนท์	กรรมการ
นายบุญสือ	เชื้อสุข	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	15 คน	กรรมการ

21. คณะกรรมการฝ่ายที่ห้า

นายพิสิทธิ์	แต้มบรรจง	ประธาน
นายทวี	ทองจิบุรี	กรรมการ
นายสมพงษ์	สุชี เกตุ	กรรมการ
นายณรงค์	เอมรัตน์	กรรมการ
นายบุญสือ	เชื้อสุข	กรรมการ
นายสายฝน	ขุนเศรษฐี	กรรมการ
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	8 คน	กรรมการ

22. คณะกรรมการฝ่ายพยาบาล

นางจิรพรรณ	สุขตลอดชีพ	ประธาน
นางเทียนทอง	ชินะผา	กรรมการ
นางกาญจนา	ชำนาญกิจ	กรรมการ
นางละเอียด	ศรีณะพรหม	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	5 คน	กรรมการ

23. คณะกรรมการฝ่ายประ เมิณผล

นางสาวนันทวรรณ	แก้วเอี่ยม	ประธาน
นางสาวพิมพ์พร	ทะทอง	กรรมการ
นางสาวกรกช	ศิริ	กรรมการ
นายณฤพนธ์	สีนสอด	กรรมการ
นางอารีย์	งามขำ	กรรมการ
นิสิตช่วยงาน	5 คน	กรรมการ

24. เจ้าหน้าที่ดูแลเด็ก, ห้องประชุมบริเวณงานประกวดงานด้านศิลปวัฒนธรรม
และการอภิปรายทางวิชาการ

ตึก 14

นายสาราญ มีสม เสรีฐ
นายสารวย เด็กอวยพร
นางสาวแสง คัมมะทาง

หอประชุมใหญ่

นางสนิท กรีหิรัญ
นางแวว กรีหิรัญ

ห้องประชุม 222

นายพิชัย ศรีจานเหนือ

ห้องประชุม ศจ.ดร.สุตใจ เหล่าสุนทร

นายเชิดชาติ พุกพูน
นายพัฒนา จัตุวานิล

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537

พจน วัฒนศิริชัย

(ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย)

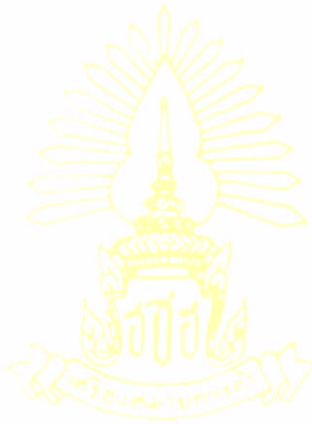
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำเนาถูกต้อง

[Signature]

(นางสาวบันทวรรณ แก้วเอี่ยม)

นักศึกษานักศึกษา 6

ห้างขายทอง ฮัว เซ่ง เฮ่ง

HUA SENG HENG GOLDSMITH

- ห้างใหญ่ 401-407 มุมถนนแปดงาม เยาวราช กทม. 10110
สาขาที่ 1 255-257 ซากุลเกษียณ เยาวราช กทม. 10100
สาขาที่ 2 418 มุมถนนเยาวพานิช เยาวราช กทม. 10100
สาขาที่ 3 332-334 เยาวราช กทม. 10100
สาขาที่ 4 2081-2083 ชั้น 2 ซิกซนส์แควร์ ศรีนครินทร์ กทม. 10260

☎ 2250202, 2259341-7 ซิกซนส์แควร์ ☎ 7218821-3

เติบโตด้วยคุณภาพ

ข่าวสด ... หนังสือพิมพ์รายวันที่มีอัตราเติบโตสูงสุด
เสนอแง่มุมใหม่ของการตีแผ่ทุกความจริง
ข่าวอาชญากรรมวิเคราะห์ลึก
ข่าวสำคัญทันเหตุการณ์
ข่าวพระเครื่องสร้างศรัทธา
ข่าวบันเทิงเจาะลึก-ละครทีวีทันใจ
พร้อมข่าวกีฬาไม่พลาด
ทุกนัดความมั่นใจ

ข่าวสด

ครบทุกรส สดทุกเรื่อง

คุณลองอ่านแล้วหรือยัง